

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

Ανακοίνωση αριθ.

Περιεχόμενα

Σελίδα

I Ανακοινώσεις

Συμβούλιο

2002/C 142/01

Λεπτομερές πρόγραμμα των επακολουθών εργασιών σχετικά με τους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη

1

2002/C 142/02

Πρόταση συνολικού σχεδίου για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

23

I

(Ανακοινώσεις)

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Λεπτομερές πρόγραμμα των επακολουθών εργασιών σχετικά με τους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη

(2002/C 142/01)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	<i>σελίδα</i>
ΣΥΝΟΨΗ	3
1. Εισαγωγή	3
2. Εκπαίδευση και κατάρτιση, κύριος τομέας προτεραιότητας στη στρατηγική της Λισσαβώνας	4
3. Επιδίωξη φιλόδοξων αλλά ρεαλιστικών στόχων	5
4. Η μελλοντική πορεία: εφαρμογή της ανοικτής μεθόδου συντονισμού στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης	5
5. Μια ενιαία συνολική στρατηγική για την εκπαίδευση και την κατάρτιση	6
6. Άνοιγμα της διαδικασίας σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες	6
ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ 13 ΣΤΟΧΩΝ	7
Στρατηγικός στόχος 1: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΕ	7
1.1. Βελτίωση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών	7
1.2. Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την κοινωνία της γνώσης	7
1.3. Εξασφάλιση της πρόσβασης όλων στις ΤΠΕ	8
1.4. Αύξηση της προσέλευσης στις επιστημονικές και τεχνολογικές σπουδές	9
1.5. Βέλτιστη χρήση των πόρων	10
Στρατηγικός στόχος 2: ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΟΛΩΝ ΣΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	11
2.1. Ανοικτό περιβάλλον μάθησης	11
2.2. Ελκυστικότερη μάθηση	12
2.3. Προώθηση της ενεργοποίησης του πολίτη, της ισότητας των ευκαιριών και της κοινωνικής συνοχής	12
Στρατηγικός στόχος 3: ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΟΙΚΤΑ ΣΤΟΝ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΚΟΣΜΟ	13
3.1. Ενίσχυση των δεσμών με τον κόσμο της εργασίας και την έρευνα, καθώς και με την ευρύτερη κοινωνία	13
3.2. Ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος	14
3.3. Βελτίωση της εκμάθησης ξένων γλωσσών	14

3.4.	Αύξηση της κινητικότητας και των ανταλλαγών	15
3.5.	Ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας	16
	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΩΝ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ	18
	<i>Πίνακας:</i> Υπόδειγμα προς χρησιμοποίηση στις επακόλουθες εργασίες για ποσοτικούς δείκτες	19
	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	20

ΣΥΝΟΨΗ

Πολιτική συνεργασία σχετικά με τους μελλοντικούς στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη

Η συνεργασία στον τομέα των πολιτικών εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ΕΕ επιταχύνεται με την έγκριση του προγράμματος εργασιών σχετικά με τους μελλοντικούς στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, στις 14 Φεβρουαρίου. Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στους κατωτέρω τρεις στρατηγικούς στόχους, οι οποίοι αναλύονται σε 13 συνδεδεμένους στόχους:

- *βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ΕΕ,*
- *διευκόλυνση της πρόσβασης όλων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης,*
- *συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ανοικτά στον ευρύτερο κόσμο.*

Η πρόοδος της πολιτικής όσον αφορά την συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης θα συμβάλει αποφασιστικά στην επιτυχία της στρατηγικής της Λισσαβώνας, όπως αναγνωρίζεται στην συγκεκριμένη έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης. Η ευρύτερη αποστολή των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να εξακολουθήσει να αναγνωρίζεται, προκειμένου να εξασφαλισθεί η πλήρης συμβολή τους στους στόχους της Λισσαβώνας, καθώς και η κρίσιμη υποστήριξη που χρειάζεται από μέρους των εκπαιδευτικών και της κοινωνίας στο σύνολό της. Προς τούτο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ζητούν από κοινού να αναγνωριστεί ρητώς ο Χώρος Εκπαίδευσης και Κατάρτισης ως τομέας προτεραιότητας της στρατηγικής της Λισσαβώνας.

Το Συμβούλιο και η Επιτροπή υπογραμμίζουν την αποφασιστικότητά τους να δώσουν συνολική απάντηση στις προκλήσεις της κοινωνίας της γνώσης, της παγκοσμιοποίησης και της διεύρυνσης της ΕΕ, και ως εκ τούτου θέτουν φιλόδοξους αλλά ρεαλιστικούς στόχους. Προς όφελος των πολιτών και της Ένωσης ως σύνολο, στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης θα πρέπει, μέχρι το 2010, να έχουν επιτευχθεί τα εξής:

- *θα επιτευχθεί το υψηλότερο ποιοτικό επίπεδο εκπαίδευσης και κατάρτισης και η Ευρώπη θα αναγνωρίζεται παγκοσμίως ως σημείο αναφοράς ως προς την ποιότητα και την σκοπιμότητα των συστημάτων και των ιδρυμάτων της στον τομέα αυτόν,*
- *τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη θα είναι επαρκώς συμβατά ώστε να μπορούν οι πολίτες να μεταβαίνουν από το ένα στο άλλο και να επωφελούνται από την ποικιλία τους,*
- *τα προσόντα, οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αποκτώνται οπουδήποτε στην ΕΕ θα έχουν πραγματική εγκυρότητα σε όλη την Ένωση, ούτως ώστε οι κάτοχοί τους να μπορούν να τα χρησιμοποιούν για τη σταδιοδρομία τους ή για περαιτέρω σπουδές,*
- *οι Ευρωπαίοι κάθε ηλικίας θα έχουν πρόσβαση στη δια βίου μάθηση,*

- *η Ευρώπη θα είναι ανοικτή στη συνεργασία με άλλες περιοχές, προς αμοιβαίο όφελος, και θα πρέπει να αποτελεί τον κατά προτίμηση προορισμό σπουδαστών, επιστημόνων και ερευνητών από άλλες περιοχές του κόσμου.*

Έχουν ήδη αρχίσει οι εργασίες σχετικά με τους τρεις στόχους που αφορούν τις βασικές δεξιότητες, τις τεχνολογίες της πληροφορίας και τα μαθηματικά, τις επιστήμες και την τεχνολογία, και για όλους τους άλλους στόχους οι δραστηριότητες θα αρχίσουν το αργότερο μέχρι το 2003. Βάση για την επίτευξη των συμφωνηθέντων στόχων θα είναι η συνεργασία στην εφαρμογή πολιτικών, χρησιμοποιώντας την ανοικτή μέθοδο συντονισμού με σκοπό να αυξάνεται η προστιθέμενη αξία της ευρωπαϊκής δράσης, σύμφωνα με τα άρθρα 149 και 150 της Συνθήκης. Η συνεργασία αυτή προϋποθέτει τον προσδιορισμό κοινών προβληματισμών και στόχων, τη διάδοση των ορθών πρακτικών και τη μέτρηση της προόδου με συμφωνημένα εργαλεία, συγκρίνοντας τα επιτεύγματα τόσο μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών όσο και σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο. Οι λεπτομέρειες για την ουσιαστική συμμετοχή των υποψηφίων χωρών θα καθοριστούν κατά την προσεχή άτυπη σύνοδο των Υπουργών Παιδείας της ΕΕ και των υποψηφίων χωρών, που θα γίνει στη Μπρατισλάβα, τον Ιούνιο του 2002. Το Συμβούλιο Παιδείας, σε συνεργασία με την Επιτροπή, θα είναι υπεύθυνο για την καθοδήγηση και την παρακολούθηση της στρατηγικής συνολικά. Η επόμενη κοινή έκθεση προγραμματίζεται να υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2004.

I. Εισαγωγή

1.1. Κατά τη σύνοδό του στη Λισσαβόνα, το Μάρτιο του 2002, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνώρισε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται αντιμετώπιση με μια μεγάλη ποιοτική μεταλλαγή, η οποία προκύπτει από την παγκοσμιοποίηση και τις προκλήσεις μιας νέας οικονομίας καθοδηγούμενης από τη γνώση και έταξε ένα στρατηγικό στόχο για το 2010: να γίνει η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή. Υπογραμμίζοντας ότι οι αλλαγές αυτές απαιτούν όχι μόνο ριζικό μετασχηματισμό της ευρωπαϊκής οικονομίας αλλά και ένα τολμηρό πρόγραμμα για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας και εκπαίδευσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ταυτόχρονα κάλεσε το Συμβούλιο Παιδείας «να επιδοθεί σε γενικότερο προβληματισμό σχετικά με τους συγκεκριμένους μελλοντικούς στόχους των εκπαιδευτικών συστημάτων, επικεντρωμένο σε κοινά μελήματα και προτεραιότητες αλλά σεβόμενο παράλληλα την εθνική ποικιλομορφία, με στόχο να συμβάλει στις διαδικασίες του Λουξεμβούργου και του Κάρντιφ και να υποβάλει εκτενέστερη έκθεση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την άνοιξη του 2001».

1.2. Η έκθεση «Οι συγκεκριμένοι μελλοντικοί στόχοι των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης» υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης το Μάρτιο του 2001. Θέτει τους εξής 3 συμφωνημένους στρατηγικούς στόχους, τους οποίους αναλύει σε 13 συνδεδεμένους στόχους:

- βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ΕΕ,
- διευκόλυνση της πρόσβασης όλων στη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση,
- συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ανοικτά στον ευρύτερο κόσμο.

Τα συμπεράσματα της Στοκχόλμης ζήτησαν τη συνέχιση των επακόλουθων εργασιών σχετικά με τους μελλοντικούς στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και να υποβληθεί πρόγραμμα εργασιών στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2002, συμπεριλαμβανομένης μιας αξιολόγησης του βαθμού επίτευξης των στόχων αυτών, στο πλαίσιο της ανοικτής μεθόδου συντονισμού και σε διεθνή προοπτική.

1.3. Το επισυναπτόμενο λεπτομερές πρόγραμμα εργασιών εγκρίθηκε από κοινού από το Συμβούλιο και την Επιτροπή, στις 14 Φεβρουαρίου 2002. Παραθέτει τα κεντρικά ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν προκειμένου να υλοποιηθούν οι συμφωνηθέντες 3 στρατηγικοί στόχοι και οι 13 συνδεδεμένοι στόχοι. Αναφέρεται σε διάφορα στοιχεία και επίπεδα της εκπαίδευσης και κατάρτισης, από τις βασικές δεξιότητες μέχρι την επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση, με ιδιαίτερη προσοχή στην αρχή της δια βίου μάθησης. Προσδιορίζει τα βασικά εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν για τη μέτρηση της προόδου, συγκρίνοντας τα ευρωπαϊκά επιτεύγματα τόσο εντός της Ένωσης όσο και ως προς άλλες περιοχές του κόσμου.

1.4. Μ' αυτή τη βάση, το Συμβούλιο Παιδείας και η Επιτροπή υποβάλλουν από κοινού την παρούσα έκθεση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, το Μάρτιο του 2002. Στην έκθεση υπογραμμίζεται ο ουσιώδης ρόλος της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για τη βελτίωση των προσόντων των ανθρώπων στην Ευρώπη, και επομένως για την ανταπόκριση όχι μόνο στην πρόκληση της Λισσαβώνας αλλά και στις ευρύτερες ανάγκες των πολιτών και της κοινωνίας. Η κοινή αυτή έκθεση αντικατοπτρίζει τη δέσμευση που έχουν αναλάβει το Συμβούλιο και η Επιτροπή, καθώς και τις φιλοδοξίες για την εκπαίδευση και την κατάρτιση ως θεμελιώδους μέρους του Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης. Τέλος, εκθέτει τη μέθοδο για την επίτευξη προόδου, με την εφαρμογή της ανοικτής μεθόδου συντονισμού στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης, σύμφωνα με τα άρθρα 149 και 150 της Συνθήκης (πρβ. κατωτέρω Μέρη 4 και 5).

2. Εκπαίδευση και κατάρτιση, κύριος τομέας προτεραιότητας στη στρατηγική της Λισσαβώνας

2.1. Κατά τα δύο τελευταία χρόνια, μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας, πολλές πρωτοβουλίες έχουν αναληφθεί από τα κράτη μέλη αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και έχουν ήδη επιτευχθεί σημαντικά αποτελέσματα στους τομείς της κινητικότητας, της δια βίου μάθησης, της επαγγελματικής, τεχνικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στην αξιολόγηση και διασφάλιση της ποιότητας, την ηλεκτρονική μάθηση και τη διεθνή συνεργασία.

Το Νοέμβριο του 2001, μετά από ευρείας κλίμακας διαβουλεύσεις στο θέμα της δια βίου μάθησης, η Επιτροπή υπέβαλε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο μια ανακοίνωση με την οποία η δια βίου μάθηση εδραιώνεται ως καθοδηγητική αρχή για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, και τίθενται συγκεκριμένες δράσεις προτεραιότητας. Το σχέδιο δράσης e-learning προχωρεί, έχει δε δημιουργηθεί ένα φόρουμ για τη διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων, καθώς και ένα για την ποιότητα της επαγγελματικής κατάρτισης.

Το Ευρωπαϊκό Έτος Γλωσσών 2001 προέβαλε τη σπουδαιότητα της γλωσσικής ποικιλίας για την εκπαίδευση και την κατάρτιση στην Ευρώπη. Η διαδικασία της Μπολόνια για την ενίσχυση της συμβατότητας και της ελκυστικότητας της ευρωπαϊκής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σημείωσε πρόοδο κατά την υπουργική διάσκεψη της Πράγας, το Μάιο 2001, και το Συμβούλιο Παιδείας τη θεωρεί ως υποστηρικτική των εργασιών σχετικά με τους μελλοντικούς στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στο πλαίσιο της ΕΕ.

Η ανακοίνωση με θέμα την ενίσχυση της συνεργασίας με τρίτες χώρες στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υποβλήθηκε στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το Σεπτέμβριο του 2001, και έκτοτε διευρύνεται συνεχώς ο προβληματισμός όσον αφορά τον κρίσιμο ρόλο της εκπαιδευτικής συνεργασίας γενικά, πέραν πολιτικών και πολιτιστικών συνόρων. Το Λευκό βιβλίο με θέμα τη Νεότητα περιέχει σκέψεις σχετικά με το ρόλο τόσο της επίσημης όσο και της άτυπης εκπαίδευσης. Τέλος, η Επιτροπή προσφάτως πρότεινε ένα σχέδιο δράσης βασισμένο στις εργασίες της υψηλού επιπέδου ειδικής ομάδας δράσης για τις δεξιότητες και την κινητικότητα, η οποία δημιουργήθηκε μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης.

2.2. Μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας, όλες αυτές οι εκδηλώσεις και πρωτοβουλίες αποδεικνύουν ότι η ανάπτυξη των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με γνώμονα τη δια βίου μάθηση και σε παγκόσμια προοπτική, αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ως κρίσιμος παράγοντας για το μέλλον της Ευρώπης στην εποχή της γνώσης.

2.3. Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να αλλάξουν ανταποκρινόμενα στις προκλήσεις της κοινωνίας της γνώσης και της παγκοσμιοποίησης, παράλληλα όμως επιδιώκουν ευρύτερους σκοπούς και έχουν ευρύτερες ευθύνες έναντι της κοινωνίας. Διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικοδόμηση της κοινωνικής συνοχής, στην πρόληψη των διακρίσεων, του αποκλεισμού του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και, επομένως, στην προαγωγή της ανεκτικότητας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο ρόλος των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στη διάδοση των θεμελιωδών αξιών τις οποίες συμμερίζονται οι ευρωπαϊκές κοινωνίες, τονίζεται τόσο στην έκθεση για τους συγκεκριμένους μελλοντικούς στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης όσο και στην ανακοίνωση για τη δια βίου μάθηση. Και τα δύο έγγραφα υπογραμμίζουν ότι οι γενικοί σκοποί που αναθέτει η κοινωνία στην εκπαίδευση και

την κατάρτιση υπερβαίνουν την παροχή εφοδίων στους ευρωπαίους για την επαγγελματική τους ζωή, και αφορούν την προσωπική τους εξέλιξη προς μια καλύτερη ζωή ενεργοποιώντας τους ως πολίτες δημοκρατικών κοινωνιών που σέβονται την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία.

Το Συμβούλιο Παιδείας και η Επιτροπή επιβεβαιώνουν ότι τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, παρά τον ουσιαστικό τους ρόλο στη στρατηγική της Λισσαβώνας, είναι κάτι πολύ περισσότερο από μέσα για την επίτευξη της απασχολησιμότητας. Η ευρύτερη αποστολή τους πρέπει να εξακολουθήσει να αναγνωρίζεται, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η πλήρης συμβολή τους στην υλοποίηση των σκοπών της Λισσαβώνας καθώς και η κρίσιμη υποστήριξη που χρειάζεται, τόσο από την κοινότητα των απασχολούμενων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση όσο και από την κοινωνία συνολικά.

2.4. Τα πολυάριθμα γεγονότα και οι πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης καταδεικνύουν την αυξανόμενη σπουδαιότητά του, όμως ο αριθμός τους, η ποικιλία τους και οι πολλαπλοί τους σύνδεσμοι με άλλες πολιτικές (ιδίως με την στρατηγική για την απασχόληση και με τη στρατηγική για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού) αυξάνουν και την ανάγκη για μεγαλύτερη στρατηγική συνοχή. Το Συμβούλιο και η Επιτροπή θα εστιάσουν τις προσπάθειές τους ώστε το συνολικό αυτό Πρόγραμμα Εργασιών να καταστεί ένα συγκροτημένο πλαίσιο που θα δώσει συνοχή στις διάφορες τάσεις της πολιτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη.

2.5. Το Συμβούλιο και η Επιτροπή ζητούν τώρα να αναγνωρισθεί ένας Χώρος Εκπαίδευσης και Κατάρτισης ως βασικός τομέας προτεραιότητας της στρατηγικής της Λισσαβώνας. Θα δοθεί έτσι σαφώς το μήνυμα ότι, όσο αποτελεσματικές και αν είναι οι πολιτικές σε άλλους τομείς, το να γίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση η ηγέτιδα οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με την κρίσιμη συμβολή της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ως παραγόντων οικονομικής μεγέθυνσης, καινοτομίας, μακρόπνοης απασχολησιμότητας και κοινωνικής συνοχής. Οι αρμόδιοι για την εκπαίδευση και την κατάρτιση Υπουργοί αναγνωρίζουν την ευθύνη τους στον τομέα αυτόν και επιβεβαιώνουν την αποφασιστικότητά τους να ανταποκριθούν στην πρόκληση.

3. Επιδίωξη φιλόδοξων αλλά ρεαλιστικών στόχων

3.1. Πέραν της ανταπόκρισής τους στην εντολή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, να εργασθούν για κοινούς στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και να παρουσιάσουν ένα κοινό λεπτομερές πρόγραμμα εργασιών, το Συμβούλιο και η Επιτροπή είναι αποφασισμένοι να λάβουν κάθε απαιτούμενη πρωτοβουλία για την απάντηση στις προκλήσεις της κοινωνίας της γνώσης και της παγκοσμιοποίησης, καθώς και της διεύρυνσης της ΕΕ.

3.2. Επομένως, το Συμβούλιο και η Επιτροπή θέτουν φιλόδοξους αλλά ρεαλιστικούς στόχους τους οποίους θα πρέπει επίσης να συμμερίζονται οι χώρες που θα ενωθούν με την ΕΕ στα προσεχή έτη. Προς όφελος των πολιτών και της Ένωσης ως σύνολο, στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης θα πρέπει, μέχρι το 2010, να έχουν επιτευχθεί τα εξής:

- 1) *θα επιτευχθεί το υψηλότερο ποιοτικό επίπεδο εκπαίδευσης και κατάρτισης και η Ευρώπη θα αναγνωρίζεται παγκοσμίως ως σημείο αναφοράς ως προς την ποιότητα και την σκοπιμότητα των συστημάτων και των ιδρυμάτων της στον τομέα αυτόν,*
- 2) *τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη θα είναι επαρκώς συμβατά ώστε να μπορούν οι πολίτες να μεταβαίνουν από το ένα στο άλλο και να επωφελούνται από την ποικιλία τους,*
- 3) *τα προσόντα, οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αποκτώνται οπουδήποτε στην ΕΕ θα έχουν πραγματική εγκυρότητα σε όλη την Ένωση, ούτως ώστε οι κάτοχοί τους να μπορούν να τα χρησιμοποιούν για τη σταδιοδρομία τους ή για περαιτέρω σπουδές,*
- 4) *οι Ευρωπαίοι κάθε ηλικίας θα έχουν πρόσβαση στη δια βίου μάθηση,*
- 5) *η Ευρώπη θα είναι ανοικτή στη συνεργασία με άλλες περιοχές, προς αμοιβαίο όφελος, και θα πρέπει να αποτελεί τον κατά προτίμηση προορισμό σπουδαστών, επιστημόνων και ερευνητών από άλλες περιοχές του κόσμου.*

4. Η μελλοντική πορεία: εφαρμογή της ανοικτής μεθόδου συντονισμού στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης

4.1. Η νέα ανοικτή μέθοδος συντονισμού θα εφαρμοστεί ως εργαλείο για την ανάπτυξη μιας συνεκτικής και συνολικής στρατηγικής στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης, στο πλαίσιο των άρθρων 149 και 150 της Συνθήκης. Τα συμπεράσματα της Λισσαβώνας ορίζουν την ανοικτή μέθοδο συντονισμού ως μέσο διάδοσης βέλτιστων πρακτικών και επίτευξης μεγαλύτερης σύγκλισης προς τους κύριους στόχους της ΕΕ και υποδεικνύουν ότι θα πρόκειται για μια πλήρως αποκεντρωμένη προσέγγιση μέσω διάφορων μορφών εταιρικής σχέσης και σχεδιασμένη κατά τρόπον ώστε να βοηθά τα κράτη μέλη να αναπτύσσουν σταδιακά τις πολιτικές τους.

Η ανοικτή μέθοδος συντονισμού θα χρησιμοποιεί εργαλεία όπως οι δείκτες και τα σημεία αναφοράς, καθώς και συγκρίσεις βέλτιστων πρακτικών, περιοδική παρακολούθηση, αξιολόγηση και επανεξέταση από ομοτίμους κ.λπ., υπό μορφή αλληλοδιδακτικών διαδικασιών.

4.2. Στο Λεπτομερές Πρόγραμμα Εργασιών οι τρεις στρατηγικοί στόχοι αναλύονται σε 13 επί μέρους στόχους και 42 κεντρικά ζητήματα, τα οποία απεικονίζουν το ευρύ φάσμα των τομέων που σχετίζονται με την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Οι εργασίες για την υλοποίησή τους έχουν ήδη αρχίσει όσον αφορά τρεις στόχους (νέες βασικές δεξιότητες, τεχνολογίες της πληροφορίας και μαθηματικά, επιστήμες και τεχνολογία). Θα αρχίσουν κατά τη διάρκεια του 2002 ή του 2003 για τους υπόλοιπους δέκα, όπως προβλέπεται στο συμφωνημένο χρονοδιάγραμμα. Έτσι, οι εργασίες για όλους τους στόχους θα έχουν δρομολογηθεί μέχρι το 2004.

4.3. Η ανοικτή μέθοδος συντονισμού θα εφαρμόζεται για όλους τους στόχους, αυξάνοντας έτσι την ευρωπαϊκή τους πρόσθετη αξία, αλλά διαφοροποιημένα για τον κάθε ένα, χρησιμοποιώντας σε κάθε περίπτωση τα πλέον κατάλληλα εργαλεία. Έτσι, η δράση θα μπορεί να εστιασθεί και οι διαθέσιμοι χρηματοδοτικοί και ανθρώπινοι πόροι να χρησιμοποιούνται κατά τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο. Θα εξασφαλισθεί η παρακολούθηση της προόδου προς την υλοποίηση των στόχων, χρησιμοποιώντας κάθε φορά τα καταλληλότερα διαθέσιμα ποσοτικά και/ή ποιοτικά εργαλεία.

5. Μια ενιαία συνολική στρατηγική για την εκπαίδευση και την κατάρτιση

5.1. Στο πλαίσιο της ανοικτής μεθόδου συντονισμού θα εφαρμοστεί μια ενιαία συνολική στρατηγική, όπως φαίνεται στο επισυναπτόμενο Λεπτομερές Πρόγραμμα Εργασιών. Η στρατηγική αυτή συνίσταται σε δύο κύριους άξονες δράσης: τις εργασίες σχετικά με τις κοινές προκλήσεις με σκοπό την υποστήριξη προς τα κράτη μέλη για τη βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης του καθενός, και τις προσπάθειες για αξιοποίηση των δυνατοτήτων διακρατικής δραστηριότητας στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η εφαρμογή του Προγράμματος Εργασιών θα δώσει συνοχή στις διάφορες τομεακές πολιτικές όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση, ενώ παράλληλα θα σέβεται τα δεδομένα και την συγκεκριμένη εστίαση της καθεμιάς. Για ειδικούς ή νέους άξονες δράσης, όπως τους προτεινόμενους στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τη δια βίου μάθηση, δεν θα κινηθεί παράλληλη διαδικασία συντονισμού, αλλά θα εντάσσονται, όταν αυτό ενδείκνυται, στο πλαίσιο των 3 στρατηγικών και 13 αναλυτικών στόχων των Εργασιών.

5.2. Η εφαρμογή του Λεπτομερούς Προγράμματος Εργασιών θα υποστηριχθεί επίσης και από άλλες μορφές της ευρωπαϊκής συνεργασίας: κοινοτικά προγράμματα, σχέδια δράσης, επισκέψεις των υπευθύνων για τη λήψη αποφάσεων, συγκριτικές μελέτες και μελέτες πρόβλεψης, στατιστικές και άλλες έρευνες, πιλοτικά σχέδια, κ.λπ. Πολλά εξ αυτών θα χρησιμοποιούν ως βάση και θα συμπληρώνουν τις εργασίες άλλων διεθνών οργανισμών (όπως ο ΟΟΣΑ και το Συμβούλιο της

Ευρώπης), δικτύων, σχεδίων συνεργασίας ή πιλοτικών σχεδίων μεταξύ κρατών μελών ή με υποψήφιες χώρες (π.χ. όσον αφορά τα βιώσιμα επαγγελματικά προσόντα ή τις βασικές δεξιότητες).

5.3. Επί πλέον, θα επιδιωχθεί η συνέργεια και με άλλες δραστηριότητες, και ειδικότερα με αυτές που αφορούν την ενίσχυση της διαφάνειας, την αναγνώριση και τη διασφάλιση της ποιότητας σε όλους τους τομείς των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ΕΕ, καθώς και με άλλους τομείς κοινοτικής δραστηριότητας, όπως η έρευνα.

Αυτό ισχύει και για δραστηριότητες που διεξάγονται εκτός πλαισίου ΕΕ, όπως η διαδικασία της Μπολόνια ή η Σύμβαση Αναγνώρισης της Λισσαβώνας στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

5.4. Το Συμβούλιο Παιδείας, σε συνεργασία με την Επιτροπή, θα καθοδηγεί και θα παρακολουθεί τη στρατηγική και τη διαδικασία υλοποίησης, συνολικά, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Νοεμβρίου 2001 σχετικά με τις επακόλουθες εργασίες μετά την έκθεση περί των συγκεκριμένων μελλοντικών στόχων των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Έκθεση προόδου θα υποβληθεί στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2004.

6. Άνοιγμα της διαδικασίας σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες

Κατά τη σύνοδο του το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης, το Μάρτιο του 2001, συμφωνήθηκε ήδη ότι οι υποψήφιες χώρες θα πρέπει να συμμετέχουν στους σκοπούς και τις διαδικασίες της στρατηγικής της Λισσαβώνας. Οι αλλαγές και οι μεταρρυθμίσεις των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης απαιτούν μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη προοπτική και είναι αναγκαίο να αρχίσει χωρίς καθυστέρηση ο διάλογος για τα θέματα αυτά, δεδομένου μάλιστα ότι σε πολλούς τομείς οι υποψήφιες χώρες μπορούν να δώσουν παραδείγματα καλής πρακτικής. Οι διακανονισμοί για την ουσιαστική συμμετοχή τους στη διαδικασία θα καθοριστούν κατά την τακτική σύνοδο των Υπουργών Παιδείας της ΕΕ και των υποψηφίων χωρών, που προγραμματίζεται για τον Ιούνιο 2002, στη Μπρατισλάβα.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ 13 ΣΤΟΧΩΝ

Στρατηγικός στόχος 1

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

ΣΤΟΧΟΣ 1.1 — ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ

Η πρόσβαση στη γνώση είναι εξαιρετικά σημαντική σε μια κοινωνία της γνώσης. Επομένως, οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο σε κάθε στρατηγική που αποσκοπεί να δώσει ώθηση στην ανάπτυξη της κοινωνίας και της οικονομίας. Η προσέλκυση και η παραμονή προσοντούχων και κινητοποιημένων ανθρώπων στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού, το οποίο αντιμετωπίζει μαζικές ανάγκες επάνδρωσης λόγω της

γήρανσης του πληθυσμού των διδασκόντων, συνιστά βραχυπρόθεσμη και μεσοπρόθεσμη προτεραιότητα για τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες.

Προκειμένου η Ευρώπη να επιτύχει αυτό τον στόχο, κάτι που γίνεται και πιο δύσκολο σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, πρέπει να βελτιωθούν οι τρόποι υποστήριξης προς τους εκπαιδευτικούς στην πορεία της αλλαγής του ρόλου τους και της δημόσιας εικόνας τους· πρέπει να εξασφαλισθεί η γενική συναίνεση με τους επαγγελματίες του χώρου της εκπαίδευσης και κατάρτισης, όσον αφορά τις δεξιότητες που όλοι πρέπει να έχουν.

Α. Κεντρικά ζητήματα

1. Να προσδιοριστούν οι δεξιότητες που θα πρέπει να διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές βάσει των μεταβαλλόμενων ρόλων τους στο πλαίσιο της κοινωνίας της γνώσης
2. Να παρασχεθούν οι προϋποθέσεις για επαρκή υποστήριξη στους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευτές ώστε να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της κοινωνίας της γνώσης, μεταξύ άλλων μέσω της αρχικής κατάρτισης και της συνεχούς επιμόρφωσης στην προοπτική της δια βίου μάθησης
3. Να εξασφαλιστεί η επάρκεια ατόμων τα οποία θα ασχοληθούν επαγγελματικά με τη διδασκαλία, σε όλα τα αντικείμενα και τα επίπεδα, και να γίνουν προβλέψεις για τις μακροπρόθεσμες ανάγκες του κλάδου φροντίζοντας να καταστεί ελκυστικότερο το επάγγελμα του εκπαιδευτικού και του εκπαιδευτή
4. Προσέλκυση ατόμων που έχουν επαγγελματική πείρα σε άλλους τομείς, ώστε να εργασθούν ως εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτές.

Β. Οργάνωση των επακόλουθων εργασιών

- α. *Περίοδος έναρξης*: εντός του 2002 (2ο στάδιο)
- β. *Δείκτες για τη μέτρηση της προόδου (ενδεικτικός κατάλογος που θα επανεξεταστεί ανάλογα με τις ανάγκες)*:
 - Έλλειψη/πλεόνασμα προσοντούχων εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών στην αγορά εργασίας
 - Εξέλιξη του αριθμού των αιτούντων για προγράμματα επιμόρφωσης (εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτές)
 - Ποσοστό εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών που ακολουθούν συνεχή επαγγελματική επιμόρφωση
- γ. *Θέματα για την ανταλλαγή εμπειριών, ορθών πρακτικών και, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολόγηση από ομοτίμους (Ενδεικτικός κατάλογος)*:
 - Αξιολόγηση προγραμμάτων επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές
 - Προϋποθέσεις υπό τις οποίες γίνεται κανείς εκπαιδευτικός ανάλογα με το επίπεδο της εκπαίδευσης
 - Εισαγωγή των ακόλουθων θεμάτων στα προγράμματα σπουδών και επιμόρφωσης: ΤΕΠ, ξένες γλώσσες, ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης και διαπολιτισμική εκπαίδευση

- Συστήματα προαγωγής των εκπαιδευτικών κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους
- Βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εκπαιδευτικών

ΣΤΟΧΟΣ 1.2 — ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

Επί του παρόντος, σε ολόκληρη την Ένωση δεν υπάρχει κοινή άποψη ως προς το τι είναι οι βασικές δεξιότητες. Για πολλούς, η λέξη «βασικές» σημαίνει κυρίως την ικανότητα ανάγνωσης και γραφής και τις στοιχειώδεις γνώσεις αριθμητικής, και η λέξη «δεξιότητες» καλύπτει στάσεις, ικανότητες και γνώσεις, όπως ο αγγλικός όρος «competencies». Η Επιτροπή επεξεργάζεται ένα έγγραφο στο οποίο διαγράφεται μια πρώτη άποψη για το ποιες είναι οι «key competencies» (ικανότητες-κλειδιά). Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα τόσο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας όσο και της άτυπης συνόδου των Υπουργών Παιδείας και Έρευνας στην Ουψάλα, καθώς και τις διαστάσεις της δια βίου μάθησης, της προθυμίας για καταβολή προσωπικών προσπαθειών και των πολιτιστικών ζητημάτων, αυτές οι «ικανότητες-κλειδιά» θα μπορούσαν να καλύπτουν τους εξής κύριους τομείς:

Ικανότητα ανάγνωσης και γραφής και στοιχειώδεις γνώσεις αριθμητικής (δεξιότητες θεμελίων)

Βασικές ικανότητες στα μαθηματικά, τις επιστήμες και την τεχνολογία

Ξένες γλώσσες

Δεξιότητες ΤΕΠ και χρήση της τεχνολογίας

Μεθοδολογία της απόκτησης γνώσεων

Κοινωνικές δεξιότητες

Επιχειρηματικό πνεύμα

Γενική μόρφωση

Η ποιότητα της διδασκαλίας είναι ουσιαστικό κριτήριο για την απόκτηση των ικανοτήτων-κλειδιών. Επομένως, πρέπει να υπάρχει στενή σύνδεση με το στόχο 1.1 «Βελτίωση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών».

Για την εξασφάλιση και την παρακολούθηση της απόκτησης των ικανοτήτων-κλειδιών χρειάζεται αφενός ο κατάλληλος σχεδιασμός των αναλυτικών προγραμμάτων για όσους πηγαίνουν σχολείο, και αφετέρου η πρόβλεψη και ουσιαστική αξιοποίηση των ευκαιριών δια βίου μάθησης για τους ενήλικες, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις μειονεκτούσες ομάδες.

Είναι αναγκαία η επικύρωση των ικανοτήτων-κλειδιών, με τα κατάλληλα εργαλεία. Στους τομείς αυτούς χρειάζεται μεθοδολογική εργασία, ακόμη και αν η αξιολόγηση είναι δύσκολη σε τομείς όπως οι κοινωνικές δεξιότητες, οι οποίες εν τούτοις είναι απαραίτητες για την κοινωνική συνοχή και την ενεργοποίηση του πολίτη.

A. Κεντρικά ζητήματα

1. Να προσδιοριστούν νέες βασικές δεξιότητες και ο τρόπος με τον οποίο οι δεξιότητες αυτές μαζί με τις παραδοσιακές βασικές δεξιότητες μπορούν να ενσωματωθούν στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, να αποκτώνται και να διατηρούνται σε όλη τη διάρκεια της ζωής
2. Να καταστεί η απόκτηση των βασικών δεξιοτήτων πράγματι προσιτή σε όλους, περιλαμβανομένων των λιγότερο ευνοημένων ατόμων, των ατόμων με ειδικές ανάγκες, αυτών που εγκαταλείπουν το σχολείο και των ενήλικων εκπαιδευόμενων
3. Προώθηση της επίσημης επικύρωσης βασικών δεξιοτήτων, προκειμένου να διευκολύνεται η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση και η απασχολησιμότητα

B. Οργάνωση των επακόλουθων εργασιών

- α. *Περίοδος έναρξης*: Δεύτερο εξάμηνο του 2001 (1ο στάδιο)
- β. *Δείκτες για τη μέτρηση της προόδου (ενδεικτικός κατάλογος που θα επανεξεταστεί ανάλογα με τις ανάγκες)*:
 - Άτομα που ολοκληρώνουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
 - Συνεχής επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε τομείς ανάγκης για νέες δεξιότητες
 - Επίπεδα γνώσεων ανάγνωσης και γραφής (PISA-Πρόγραμμα για την αξιολόγηση των μαθητών διεθνώς, του ΟΟΣΑ)
 - Επίπεδα γνώσεων αριθμητικής/μαθηματικών (PISA)
 - Επίπεδα μεθοδολογίας για την απόκτηση γνώσεων
 - Ποσοστό ενηλίκων με εκπαίδευση κατώτερη του πρώτου κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι έχουν συμμετάσχει σε οιασδήποτε μορφής εκπαίδευση ή κατάρτιση ενηλίκων, κατά ομάδα ηλικίας

γ. *Θέματα για την ανταλλαγή εμπειριών, ορθών πρακτικών και, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολόγηση από ομοτίμους (Ενδεικτικός κατάλογος)*:

- Επιδόσεις και αποτελέσματα στη μητρική γλώσσα, την ξένη γλώσσα και τα μαθηματικά, μέχρι το τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης
- Εξελίξεις όσον αφορά την απόκτηση γνώσεων ανάγνωσης, γραφής και αριθμητικής στα σχολεία και προβλέψεις για τους ενήλικες

ΣΤΟΧΟΣ 1.3 — ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΟΛΩΝ ΣΤΙΣ ΤΠΕ

Η παροχή επαρκούς εξοπλισμού και εκπαιδευτικού λογισμικού, όπως προτείνεται στο πρώτο κεντρικό ζήτημα, απαιτεί δράση σε διάφορα σημεία. Πρέπει να παρασχεθεί σε όλα τα σχολεία η κατάλληλη υποδομή, που αποτελεί προϋπόθεση για μια εκπαίδευση ποιότητας, που θα ενσωματώνει την ικανότητα για πλήρη χρησιμοποίηση των ΤΠΕ. Αυτό περιλαμβάνει τον εξοπλισμό, τις διευκολύνσεις ευρυζωνικής επικοινωνίας (Internet/Intranet) και τη γενική συντήρηση. Πρέπει επίσης να εξασφαλισθεί η παροχή υπηρεσιών και περιεχομένου που να ανταποκρίνεται στο ευρύ φάσμα των εκπαιδευτικών απαιτήσεων: υψηλού επιπέδου ψηφιακό παιδαγωγικό περιεχόμενο, εκπαιδευτικό λογισμικό, εξ αποστάσεως και τοπικές υπηρεσίες (ιδεατές και πραγματικές), εποπτεία, προσανατολισμός, επαρκή επίπεδα διδασκαλίας και διαχειριστική υποστήριξη.

Όπως τονίζεται στο δεύτερο κεντρικό ζήτημα, υπάρχουν και άλλες σημαντικές προϋποθέσεις για την βέλτιστη χρήση των καινοτόμων τεχνικών διδασκαλίας και μάθησης, που βασίζονται σε ΤΠΕ:

- οι ΤΠΕ θα πρέπει να χρησιμοποιούνται προς βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Χρειάζεται να ενισχυθούν οι πρακτικές στις οποίες οι ΤΠΕ έχουν θετική επίδραση στη διδασκαλία και τη μάθηση, ούτως ώστε τα εκπαιδευτικά συστήματα να μπορούν να ενσωματώσουν προσεγγίσεις προσανατολισμένες στον εκπαιδευόμενο, που να συνυπολογίζουν πλήρως τις διαφορές των σπουδαστών όσον αφορά τους τρόπους μάθησης και τις παιδαγωγικές απαιτήσεις. Εν προκειμένω, είναι σημαντικό να υποστηρίζονται οι διδάσκοντες στον επεκτεινόμενο ρόλο τους,
- έχει σημασία να αξιολογείται εάν και με ποιό τρόπο γίνεται πράγματι πλήρης αξιοποίηση των ΤΠΕ, και πως οι ΤΠΕ επιδρούν στο αποτέλεσμα της μαθησιακής διαδικασίας όσον αφορά την απόκτηση δεξιοτήτων και γνώσεων,

- χρειάζεται υποστηριχθούν οι υπεύθυνοι για τη λήψη αποφάσεων, προκειμένου να αντιμετωπίσουν σύγχρονα προβλήματα εκπαιδευτικής πολιτικής, όπως η ένταξη νέων εκπαιδευόμενων, η καινοτομία, η ευρωπαϊκή και η διεθνής συνεργασία, και να τους παρασχεθούν τα μέσα ώστε να εφαρμόσουν στα αναλυτικά προγράμματα αλλαγές «υποδεικνύόμενες από τις ΤΠΕ».

Τέλος, οι Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση 2001, υπενθύμιζαν τα εξής:

- Πρόσβαση όλων των σχολείων στο διαδίκτυο και στα πολυμέσα έως το τέλος του 2001
- Κατάρτιση όλων των δασκάλων που απαιτούνται στη χρήση αυτών των τεχνολογιών έως το τέλος του 2002, για αποκτήσουν όλοι οι μαθητές ευρείες ψηφιακές γνώσεις

A. Κεντρικά ζητήματα

1. Παροχή επαρκούς εξοπλισμού και εκπαιδευτικού λογισμικού, ούτως ώστε να βελτιστοποιηθεί η εφαρμογή των διαδικασιών ΤΠΕ και ηλεκτρονικής μάθησης στις πρακτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης
2. Ενθάρρυνση της βέλτιστης χρήσης καινοτόμων τεχνικών διδασκαλίας και μάθησης, που βασίζονται στις ΤΠΕ

B. Οργάνωση των επακόλουθων εργασιών

- α. *Περίοδος έναρξης*: δεύτερο εξάμηνο του 2001 (1ο στάδιο)
- β. *Δείκτες για τη μέτρηση της προόδου (ενδεικτικός κατάλογος που θα επανεξεταστεί ανάλογα με τις ανάγκες)*:
 - ποσοστό διδασκόντων που έχουν καταρτισθεί στη χρήση ΤΠΕ στο σχολείο
 - ποσοστό μαθητών και σπουδαστών που χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ στις σπουδές τους
 - ποσοστό μαθημάτων που χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ στα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης
- γ. *Θέματα για την ανταλλαγή εμπειριών, ορθών πρακτικών και, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολόγηση από ομοτίμους (Ενδεικτικός κατάλογος)*:
 - υλικός εξοπλισμός και λογισμικά υψηλής ποιότητας στα σχολεία
 - χρησιμοποίηση των ΤΕΠ σε διάφορα μαθήματα
 - χρήση των ΤΕΠ στην άτυπη εκπαίδευση
 - ποιοτική αξιολόγησης της χρήσης ΤΠΕ στην εκπαίδευση

ΣΤΟΧΟΣ 1.4 — ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Η επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη είναι θεμελιώδης για μια ανταγωνιστική κοινωνία της γνώσης. Η γενική και η εξειδικευμένη επιστημονική και τεχνολογική γνώση χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο στην επαγγελματική και στην καθημερινή ζωή, στις δημόσιες συζητήσεις, στη λήψη αποφάσεων και στη νομοθεσία. Όλοι οι πολίτες χρειάζεται να έχουν στοιχειώδεις γνώσεις μαθηματικών, επιστήμης και τεχνολογίας. Προκειμένου η Ευρώπη να διατηρήσει, αν όχι να βελτιώσει, τη θέση της παγκοσμίως και να εκπληρώσει τους στόχους της Λισαβώνας, πρέπει να καταβληθεί μεγαλύτερη προσπάθεια αφενός για να ενθαρρύνονται τα παιδιά και οι νέοι ώστε να αναπτύξουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τις θετικές επιστήμες και τα μαθηματικά και αφετέρου για να εξασφαλισθεί ότι όσοι έχουν ήδη επιλέξει επάγγελμα στον τομέα της επιστήμης και της έρευνας αντλούν επαρκή ικανοποίηση από τη σταδιοδρομία, τις προοπτικές και τις απολαβές τους ώστε να παραμείνουν στη θέση τους. Εν προκειμένω, πρέπει να προωθηθεί η ισορροπία μεταξύ των φύλων.

Στην άτυπη συνεδρίαση των Υπουργών Παιδείας και Έρευνας στην Ουψάλα (Μάρτιος 2001) τονίστηκε πόσο σημαντικό είναι να προσελκύονται περισσότεροι φοιτητές στους κλάδους των θετικών επιστημών και της τεχνολογίας, περιλαμβανομένου ενός γενικού εκσυγχρονισμού της παιδαγωγικής πρακτικής καθώς και στενότερων δεσμών μεταξύ της επαγγελματικής ζωής και της βιομηχανίας σε ολόκληρο το φάσμα του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αυτό θα συμβάλει στην οικοδόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.

A. Κεντρικά ζητήματα

1. Να αυξηθεί το ενδιαφέρον για τα μαθηματικά, τις θετικές επιστήμες και την τεχνολογία από μικρή ηλικία
2. Να δημιουργηθούν κίνητρα για τους νέους ώστε περισσότεροι να επιλέγουν σπουδές και σταδιοδρομίες στους τομείς των μαθηματικών, των θετικών επιστημών και της τεχνολογίας, ιδίως ερευνητικές σταδιοδρομίες και επιστημονικούς κλάδους στους οποίους υπάρχει έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού στο πλαίσιο μιας βραχυπρόθεσμης και μεσοπρόθεσμης προοπτικής, ιδίως μέσω του σχεδιασμού στρατηγικών για τον προσανατολισμό και την παροχή συμβουλών όσον αφορά την εκπαίδευση και το επάγγελμα
3. Να βελτιωθεί η ισόρροπη εκπροσώπηση ανδρών και γυναικών μεταξύ των σπουδαστών στους τομείς των μαθηματικών, των θετικών επιστημών και της τεχνολογίας
4. Να εξασφαλιστεί επαρκής αριθμός ειδικευμένων εκπαιδευτικών που διδάσκουν μαθηματικά και επιστημονικά και τεχνολογικά μαθήματα

B. Οργάνωση των επακόλουθων εργασιών

- α. *Περίοδος έναρξης:* δεύτερο εξάμηνο του 2001 (1ο στάδιο)
- β. *Δείκτες για τη μέτρηση της προόδου (ενδεικτικός κατάλογος που θα επανεξεταστεί ανάλογα με τις ανάγκες):*

- αύξηση του αριθμού των εισαγομένων σε σπουδές μαθηματικών, θετικών επιστημών και τεχνολογίας (ανώτερη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, κατά φύλο)
- αύξηση του αριθμού αποφοίτων από σχολές μαθηματικών, θετικών επιστημών και τεχνολογίας, κατά φύλο
- αύξηση του αριθμού θετικών επιστημόνων και μηχανικών στην κοινωνία, κατά φύλο
- αύξηση του αριθμού ειδικευμένων καθηγητών μαθηματικών, θετικών επιστημών και τεχνολογίας (δευτεροβάθμια εκπαίδευση)

- γ. *Θέματα για την ανταλλαγή εμπειριών, ορθών πρακτικών και, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολόγηση από ομοτίμους (Ενδεικτικός κατάλογος):*

- Παρουσία επιστημονικών και τεχνικών μαθημάτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Ανάπτυξη στρατηγικών για καλύτερες επιδόσεις των σχολείων όσον αφορά την αποτελεσματικότερη ενθάρ-

ρυνση των μαθητών να ακολουθήσουν σπουδές φυσικών επιστημών, τεχνολογίας και μαθηματικών, καθώς και τη διδασκαλία αυτών των κλάδων

ΣΤΟΧΟΣ 1.5 — ΒΕΛΤΙΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ

Η επίτευξη του στόχου να παρέχεται δια βίου μάθηση εντός της κοινωνίας της γνώσης θα αυξήσει τη συνολική ανάγκη για επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Αυτό προϋποθέτει δημόσιες δαπάνες για τους ανθρώπινους πόρους, δαπάνες των ιδιωτικών επιχειρήσεων και προσωπικές επενδύσεις των ατόμων. Αν και οι κρατικοί προϋπολογισμοί περιστέλλονται κατά κανόνα στις χώρες της ΕΕ, στο συγκεκριμένο τομέα δεν έχουμε περιθώρια μειώσεων. Τα συμπεράσματα της Λισσαβώνας⁽¹⁾ ζητούν ουσιαστική ετήσια αύξηση των κατά κεφαλήν επενδύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό, επισημαίνοντας ότι το μέλλον της ευρωπαϊκής οικονομίας εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις δεξιότητες των πολιτών της, οι οποίες με τη σειρά τους χρειάζονται συνεχή ανανέωση, κάτι που χαρακτηρίζει τις κοινωνίες της γνώσης. Από την άλλη πλευρά, ο τομέας της εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να χρησιμοποιήσει την πίεση όσον αφορά τη χρηματοδότηση έτσι ώστε να ενθαρρύνεται η όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική κατανομή και χρησιμοποίηση των πόρων, προκειμένου να επιτυγχάνονται τα υψηλότερα επίπεδα ποιότητας.

⁽¹⁾ Παράγραφος 26, πρώτο εδάφιο.

A. Κεντρικά ζητήματα

1. Να αυξηθεί η επένδυση σε ανθρώπινο δυναμικό εξασφαλίζοντας παράλληλα δίκαιη και πραγματική κατανομή των διαθέσιμων μέσων προκειμένου να διευκολύνεται η γενική πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση και να βελτιώνεται η ποιότητά τους
2. Να υποστηριχθεί η ανάπτυξη συμβατών συστημάτων βεβαίωσης της ποιότητας με σεβασμό της ποικιλομορφίας σε όλη την Ευρώπη
3. Να αναπτυχθούν οι δυνατότητες των εταιρικών σχέσεων μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα

B. Οργάνωση των επακόλουθων εργασιών

α. *Περίοδος έναρξης:* Εντός του 2002 (2ο στάδιο)

β. *Δείκτες για τη μέτρηση της προόδου (ενδεικτικός κατάλογος που θα επανεξεταστεί ανάλογα με τις ανάγκες):*

- αύξηση των κατά κεφαλήν επενδύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό (διαρθρωτικός δείκτης)

γ. *Θέματα για την ανταλλαγή εμπειριών, ορθών πρακτικών και, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολόγηση από ομοτίμους (Ενδεικτικός κατάλογος):*

- Αυτοαξιολόγηση για τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης
- Δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση (διαρθρωτικός δείκτης).

Στρατηγικός στόχος 2

ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΟΛΩΝ ΣΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ**ΣΤΟΧΟΣ 2.1 — ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΜΑΘΗΣΗΣ**

Η μετάβαση σε μια κοινωνία βασισμένη στη γνώση συνεπάγεται απλούστερη και δημοκρατικότερη πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση καθώς και διευκόλυνση της μετάβασης από το ένα τμήμα του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης στο άλλο. Ταυτόχρονα, πρέπει να διατίθεται εργασία σε όσο το δυνατόν ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού, ώστε να αυξηθεί όχι μόνον

το ποσοστό απασχόλησης αλλά και το γενικό επίπεδο δεξιοτήτων. Η πολυπλοκότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι, συνήθως, αποτέλεσμα της προσπάθειας να παρασχεθεί το καλύτερο δυνατό σύστημα προσόντων· όμως, τα συστήματα αυτά πρέπει να απλουστευθούν ώστε, εάν τα άτομα επιθυμούν να μετακινηθούν από ένα τμήμα του συστήματος σε άλλο, να μπορούν να χρησιμοποιούν τις προηγούμενες προσπάθειες και τα προηγούμενα επιτεύγματά τους και να μεταφέρουν τα κατάλληλα επίπεδα μονάδων.

A. Κεντρικά ζητήματα

1. Να διευρυνθεί η πρόσβαση στη δια βίου μάθηση με την παροχή ενημέρωσης, συμβουλών και προσανατολισμού, για όλο το φάσμα των διαθέσιμων δυνατοτήτων μάθησης
2. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση να παρέχονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι ενήλικες να μπορούν πραγματικά να συμμετέχουν και να συνδυάζουν τη συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικά προγράμματα με άλλες ευθύνες και δραστηριότητες
3. Να εξασφαλισθεί ότι υπάρχουν δυνατότητες πρόσβασης όλων στη μάθηση, προκειμένου να υπάρξει καλύτερη ανταπόκριση στις προκλήσεις της κοινωνίας της γνώσης
4. Να προωθούνται ευέλικτες μαθησιακές διαδρομές για όλους
5. Να προωθούνται δίκτυα ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, σε διάφορα επίπεδα, στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης

B. Οργάνωση των επακόλουθων εργασιών

α. *Περίοδος έναρξης:* από το δεύτερο εξάμηνο του 2002 και μέχρι τα τέλη του 2003 (3ο στάδιο)

β. *Δείκτες για τη μέτρηση της προόδου (ενδεικτικός κατάλογος που θα επανεξεταστεί ανάλογα με τις ανάγκες):*

- Ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 25-64 ετών που συμμετέχει στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (διαρθρωτικός δείκτης)

γ. *Ζητήματα για ανταλλαγή εμπειριών, ορθών πρακτικών και, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολόγηση από ομοτίμους (Ενδεικτικός κατάλογος):*

- Δυνατότητες φροντίδας για τα παιδιά και ευέλικτων χρόνων μάθησης για τους εκπαιδευόμενους
- Δυνατότητα εκπαιδευτικής άδειας για τους εργαζομένους
- Αναγνώριση προηγούμενων γνώσεων

- Χρηματοδοτικοί μηχανισμοί και κίνητρα για τους ενήλικες

ΣΤΟΧΟΣ 2.2 — ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΕΡΗ ΜΑΘΗΣΗ

Για να γίνει ελκυστικότερη η μάθηση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής πρέπει, κατά πρώτο λόγο, να αποδειχθεί η χρησιμότητά της στο άτομο. Όλοι πρέπει να κατανοήσουν, από πολύ νωρίς, τη σημασία της εκπαίδευσης και της κατάρτισης καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Εν προκειμένω, ο ρόλος των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι σημαντικότερος, αλλά και η οικογένεια, η τοπική κοινότητα και ο εργοδότης πρέπει να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο για να ενταχθεί η μάθηση στις δραστηριότητες του καθηνός. Για να μπορέσουν τα επιδιωκόμενα υψηλότερα

επίπεδα απασχόλησης να συνδυαστούν με τα απαιτούμενα υψηλότερα επίπεδα δεξιοτήτων, η μάθηση πρέπει να γίνει ελκυστική. Εάν τα άτομα δεν κατανοούν την αξία που έχει για τα ίδια η συνεχής μάθηση, δεν πρόκειται ποτέ να καταβάλουν τις απαιτούμενες προσπάθειες και δεν θα επιτευχθεί η αύξηση των επιπέδων δεξιοτήτων που απαιτεί η βασισμένη στη γνώση κοινωνία, στην οποία προσβλέπουν τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας.

Ο στόχος των Κατευθυντήριων Γραμμών για την Απασχόληση 2001, να μειωθεί κατά το ήμισυ, μέχρι το 2010, ο αριθμός των ατόμων ηλικίας 18-24 ετών με χαμηλότερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, που δεν φοιτούν στην εκπαίδευση ή την επαγγελματική κατάρτιση, είναι ένας τρόπος μέτρησης της ελκυστικότητας της μάθησης για τους νέους

A. Κεντρικά ζητήματα

1. Να ενθαρρύνονται οι νέοι ώστε να παραμένουν στην εκπαίδευση ή την κατάρτιση μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης, και να διευκολύνονται οι ενήλικες ώστε να συμμετέχουν στη μάθηση στην μετέπειτα ζωή τους
2. Να αναπτυχθούν τρόποι για την επίσημη αναγνώριση άτυπης μαθησιακής εμπειρίας
3. Να εξευρεθούν τρόποι για να καταστεί ελκυστικότερη η μάθηση τόσο εντός όσο και εκτός των επίσημων συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης
4. Να προαχθεί μια νοοτροπία μάθησης για όλους και να ευαισθητοποιηθούν οι δυνητικοί εκπαιδευόμενοι όσον αφορά τα κοινωνικά και οικονομικά πλεονεκτήματα της μάθησης

B. Οργάνωση των επακόλουθων εργασιών

- a. *Περίοδος έναρξης:* από το δεύτερο εξάμηνο του 2002 και μέχρι τα τέλη του 2003 (3ο στάδιο)
- β. *Δείκτες για τη μέτρηση της προόδου (ενδεικτικός κατάλογος που θα επανεξεταστεί ανάλογα με τις ανάγκες):*
 - Ποσοστό χρόνου εργασίας που δαπανούν οι εργαζόμενοι για μάθηση, ανά ηλικιακή ομάδα
 - Συμμετοχή σε τριτοβάθμια εκπαίδευση
 - Ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 18-24 ετών με χαμηλότερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, που δεν φοιτούν στην εκπαίδευση ή την επαγγελματική κατάρτιση (διαρθρωτικός δείκτης)
- γ. *Ζητήματα για ανταλλαγή εμπειριών, ορθών πρακτικών και, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολόγηση από ομοτίμους (Ενδεικτικός κατάλογος):*
 - Μαθήματα συνεχούς κατάρτισης με σκοπό τη δημιουργία κινήτρων για τους εκπαιδευόμενους
 - Δυνατότητα παρακολούθησης ανοικτών κύκλων μαθημάτων και μάθηση εξ αποστάσεως ή άμεσης επικοινωνίας (on line)
 - Αναγνώριση της κτηθείσας πείρας.

ΣΤΟΧΟΣ 2.3 — ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ, ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης συμβάλλουν σημαντικά στην υποστήριξη των δημοκρατικών κοινωνιών στην Ευρώπη. Όλοι οι πολίτες πρέπει να έχουν ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Τα κράτη μέλη πρέπει να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες των ευπαθών ομάδων, ιδίως δε των ατόμων με αναπηρίες και μαθησιακές δυσκολίες καθώς και των ατόμων που κατοικούν στην ύπαιθρο ή σε απομακρυσμένες περιοχές ή που δυσκολεύονται να συνδυάσουν την εργασία τους με τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις. Δεν μπορούμε να δεχθούμε ένα μεγάλο ποσοστό ατόμων να εγκαταλείπει πρόωρα τη μάθηση και να μην αποκτά ουσιώδεις βασικές δεξιότητες και προσόντα που θα τους επέτρεπαν να συμμετάσχουν ενεργά στην κοινωνία, χωρίς ταυτόχρονα να δεχθούμε την απώλεια για την κοινωνία και την οικονομία στο σύνολό της, την οποία αντιπροσωπεύουν οι ανεκπλήρωτες δυνατότητές τους. Άλλες πτυχές που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη, την ισότητα ευκαιριών και την κοινωνική συνοχή συνιστούν, αυτοδικαίως, ουσιώδεις διαστάσεις της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Ένας ειδικός στόχος, ο οποίος συμφωνήθηκε ήδη από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τα συμπεράσματα της Λισσαβώνας είναι να μειωθεί κατά το ήμισυ, μέχρι το 2010, ο αριθμός των ατόμων ηλικίας 18-24 ετών με χαμηλότερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, που δεν φοιτούν στην εκπαίδευση ή την επαγγελματική κατάρτιση, (Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση 2001, αριθ. 4).

A. Κεντρικά ζητήματα

1. Να εξασφαλισθεί ότι όλοι οι σχολικοί εταίροι προωθούν πράγματι την αγωγή στις δημοκρατικές αξίες, ούτως ώστε να προετοιμάζουν τα άτομα για την ενεργό άσκηση της ιδιότητας του πολίτη
2. Να λαμβάνεται πλήρως υπόψη, στους στόχους και τη λειτουργία της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, η επιδίωξη της παροχής ίσων ευκαιριών
3. Να εξασφαλιστεί δίκαιη πρόσβαση στην απόκτηση δεξιοτήτων για τους λιγότερο ευνοούμενους ή τους επί του παρόντος λιγότερο εξυπηρετούμενους ανθρώπους και να τους δίδονται κίνητρα για συμμετοχή στη μάθηση

B. Οργάνωση των επακόλουθων εργασιών

α. *Περίοδος έναρξης:* Εντός του 2002 (2ο στάδιο)

β. *Δείκτες για τη μέτρηση της προόδου (ενδεικτικός κατάλογος που θα επανεξεταστεί ανάλογα με τις ανάγκες):*

- Ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 18-24 ετών με χαμηλότερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, που δεν φοιτούν στην εκπαίδευση ή την επαγγελματική κατάρτιση (διαρθρωτικός δείκτης)

γ. *Ζητήματα για ανταλλαγή εμπειριών, ορθών πρακτικών και, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολόγηση από ομοτίμους (Ενδεικτικός κατάλογος):*

- Συμμετοχή μαθητών, γονέων και άλλων ενδιαφερομένων στη διοίκηση του σχολείου
- Ισότητα φύλων στη τριτοβάθμια εκπαίδευση και τη συνεχή κατάρτιση
- Μοντέλα για την ένταξη μειονεκτικών ομάδων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση και για την πρόσβασή τους σε αυτήν.

Στρατηγικός στόχος 3**ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΟΙΚΤΑ ΣΤΟΝ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΚΟΣΜΟ**

ΣΤΟΧΟΣ 3.1 — ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΔΕΣΜΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης της Ευρώπης έχουν πραγματοποιήσει σημαντική πρόοδο κατά την τελευταία δεκαετία αλλά, από πολλές απόψεις, εξακολουθούν να είναι εσωστρεφή. Χρειάζεται μεγαλύτερη συνεργασία με ευρύ φάσμα φορέων του επιχειρηματικού και του ερευνητικού κόσμου καθώς και της κοινωνίας εν γένει, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων: τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης χρειάζονται τη συνεργα-

σία αυτήν για να καταστούν οργανισμοί μάθησης, να παραμείνουν ανοικτά στις μεταβολές, τις συμβολές, τις ιδέες και τα talenta του έξω κόσμου, και να διατηρήσουν τη χρησιμότητά τους για τη ζωή των ατόμων που εξυπηρετούν. Με τον τρόπο αυτόν, τα ιδρύματα θα μπορέσουν να τονώσουν το επιχειρησιακό πνεύμα και το πνεύμα πρωτοβουλίας που χρειάζονται οι σπουδαστές και οι εκπαιδευόμενοι. Κάθε μέλος της κοινωνίας που ενδιαφέρεται για την εκπαίδευση και την κατάρτιση πρέπει να μπορεί να συμβάλλει στη διαδικασία αυτήν, τα δε ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να είναι ανοικτά και να μπορούν να δέχονται τις θεωρητικές και πρακτικές συμβολές του έξω κόσμου.

A. Κεντρικά ζητήματα

1. Προώθηση της στενής συνεργασίας μεταξύ συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και της ευρύτερης κοινωνίας
2. Θέσπιση εταιρικών σχέσεων μεταξύ όλων των τύπων ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, επιχειρήσεων και ερευνητικών ιδρυμάτων, προς αμοιβαίο όφελος ⁽¹⁾
3. Προαγωγή του ρόλου των αρμόδιων ενδιαφερομένων στην ανάπτυξη της κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της αρχικής κατάρτισης, και της μάθησης στο χώρο εργασίας

⁽¹⁾ Βλέπε Συμπεράσματα της Λισσαβώνας, παράγραφος 26, τρίτο εδάφιο.

B. Οργάνωση των επακόλουθων εργασιών

- α. *Περίοδος έναρξης:* από το δεύτερο εξάμηνο του 2002 και μέχρι τα τέλη του 2003 (3ο στάδιο)
- β. *Δείκτες για τη μέτρηση της προόδου (ενδεικτικός κατάλογος που θα επανεξεταστεί ανάλογα με τις ανάγκες):*
- Ποσοστό σπουδαστών και εκπαιδευομένων αρχικής κατάρτισης, οι οποίοι επωφελούνται από ρυθμίσεις εκπαίδευσης εναλλασσόμενης με εργασία (*éducation en alternance*)
- γ. *Ζητήματα για ανταλλαγή εμπειριών, ορθών πρακτικών και, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολόγηση από ομοτίμους (Ενδεικτικός κατάλογος):*
- Συμμετοχή των γονέων στη σχολική ζωή και στη μάθηση των παιδιών εν γένει
 - Συμμετοχή των τοπικών παραγόντων στη σχολική ζωή
 - Συνεργασία σχολείων με τοπικούς οργανισμούς
 - Συνεργασία ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με επιχειρήσεις, π.χ. όσον αφορά την εξεύρεση εργασίας και τις δυνατότητες κατάρτισης
 - Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε κατάρτιση που οργανώνεται και παρέχεται σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις

- Μελέτες με τις οποίες περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίον τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης προσπαθούν να προσελκύσουν και να συγκρατήσουν τα άτομα που, προς το παρόν, βρίσκονται εκτός των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

ΣΤΟΧΟΣ 3.2 — ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Η εκπαίδευση και η κατάρτιση πρέπει να συμβάλλουν στην κατανόηση της αξίας του επιχειρηματικού πνεύματος (προσφέροντας υποδείγματα επιτυχούς επιχειρηματικού πνεύματος), της αξίας της ανάληψης κινδύνων και της ανάγκης να επιδεικνύουν όλοι πνεύμα πρωτοβουλίας. Οι μεταβολές της κοινωνίας και της οικονομίας, τις οποίες θα επιφέρει η βασισμένη στη γνώση κοινωνία, καθώς και η σημερινή τάση προς μια οικονομία βασισμένη στις υπηρεσίες, θα παράσχουν, σε εκατομμύρια άτομα, τη δυνατότητα να ιδρύσουν δικές τους επιχειρήσεις, πράγμα που οι σπουδαστές πρέπει να αντιμετωπίζουν ως βιώσιμη δυνατότητα σταδιοδρομίας. Τα τελευταία χρόνια, έχει αναγνωριστεί η σημασία ανάπτυξης νέων μορφών επιχειρήσεων οι οποίες, συχνά, βασίζονται, στις ανάγκες των τοπικών κοινοτήτων. Η ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος έχει μεγάλη σημασία για τα άτομα, για την οικονομία και για την κοινωνία εν γένει.

Η προαγωγή της εκπαίδευσης για το επιχειρηματικό πνεύμα και την αυτοαπασχόληση είναι επίσης συμφωνημένος στόχος που περιλαμβάνεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση 2001 (αριθ. 9)

A. Κεντρικά ζητήματα

1. Να προωθηθεί μέσω του όλου συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης η αίσθηση της καινοτομίας και της δημιουργικότητας, με σκοπό την ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος («*entrepreneurship*»)
2. Να διευκολύνεται η απόκτηση των δεξιοτήτων που χρειάζονται για τη σύσταση και τη διαχείριση μιας επιχείρησης

B. Οργάνωση των επακόλουθων εργασιών

- α. *Περίοδος έναρξης:* από το δεύτερο εξάμηνο του 2002 και μέχρι τα τέλη του 2003 (3ο στάδιο)
- β. *Δείκτες για τη μέτρηση της προόδου (ενδεικτικός κατάλογος που θα επανεξεταστεί ανάλογα με τις ανάγκες):*
- Ποσοστό αυτοαπασχολούμενων στους διάφορους τομείς της βασισμένης στη γνώση οικονομίας (ιδίως άτομα ηλικίας 25-35 ετών)
 - Ποσοστό ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης που παρέχουν συμβουλές και οδηγίες για την ίδρυση επιχειρήσεων
- γ. *Ζητήματα για ανταλλαγή εμπειριών, ορθών πρακτικών και, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολόγηση από ομοτίμους (Ενδεικτικός κατάλογος):*
- Ποιοτική αξιολόγηση των νέων αποφοίτων που ιδρύουν επιχειρήσεις, ανά οικονομικό τομέα: βιωσιμότητα των επιχειρήσεων αυτών

- Προαγωγή της αυτοαπασχόλησης
- Διδασκαλία του επιχειρηματικού πνεύματος στα διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης.

ΣΤΟΧΟΣ 3.3 — ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

Οι γλώσσες αποτελούν τη σαφέστερη έκφραση της ποικιλομορφίας της Ευρώπης. Αλλά, για να μπορέσει να επωφεληθεί από την ποικιλομορφία αυτήν, οι πολίτες της πρέπει να μπορούν να επικοινωνούν μεταξύ τους. Οι γλωσσικές γνώσεις είναι μέρος μόνον των βασικών δεξιοτήτων που απαιτεί η Ευρώπη της βασισμένης στη γνώση κοινωνίας: κατά κανόνα, όλοι πρέπει να μπορούν να ομιλούν δύο ξένες γλώσσες. Πρέπει να βελτιωθεί η εκμάθηση ξένων γλωσσών, μεταξύ άλλων, ανάλογα με την περίπτωση, σε νεαρή ηλικία, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι πρέπει να βελτιωθούν τόσο οι τρόποι διδασκαλίας ξένων γλωσσών όσο και οι επαφές των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευομένων με τις ξένες γλώσσες για τις οποίες ασχολούνται. Συνεπώς, η κατάρτιση των καθηγητών ξένων γλωσσών έχει καίρια σημασία για την επίτευξη του στόχου αυτού.

Από το 1995 και μετά, η Κοινότητα έχει επανειλημμένα προωθήσει τους στόχους εκμάθησης γλωσσών διαφορετικών από τη μητρική (ψηφίσματα του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 1995 και της 14ης Φεβρουαρίου 2002, καθώς και η σύσταση για την κινητικότητα της 10ης Ιουλίου 2001). Ένας συγκεκριμένος

τρόπος για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στη σύσταση και τα ψηφίσματα θα ήταν η σημαντική μείωση του αριθμού πολιτών ηλικίας άνω των 15 ετών που δεν γνωρίζουν άλλη γλώσσα πλην της μητρικής τους.

A. Κεντρικά ζητήματα

1. Να ενθαρρύνονται όλοι ώστε να μαθαίνουν δύο ή, όταν ενδείκνυται, περισσότερες γλώσσες επί πλέον της μητρικής τους, και να αυξηθεί η συνειδητοποίηση της σημασίας της εκμάθησης ξένων γλωσσών για τα άτομα κάθε ηλικίας
2. Να ενθαρρύνονται τα σχολεία και τα ιδρύματα κατάρτισης ώστε να χρησιμοποιούν αποτελεσματικές μεθόδους διδασκαλίας και κατάρτισης και να κινητοποιούν το ενδιαφέρον των σπουδαστών για την εκμάθηση γλωσσών και στη μετέπειτα ζωή τους

B. Οργάνωση των επακόλουθων εργασιών

α. *Περίοδος έναρξης:* από το δεύτερο εξάμηνο του 2002 και μέχρι τα τέλη του 2003 (3ο στάδιο)

β. *Δείκτες για τη μέτρηση της προόδου (ενδεικτικός κατάλογος που θα επανεξεταστεί ανάλογα με τις ανάγκες):*

Το Συμβούλιο και η Επιτροπή σημειώνουν ότι δεν υπάρχουν αξιόπιστα δεδομένα για τις γλωσσικές γνώσεις των νέων· συνεπώς, απαιτούνται περαιτέρω εργασίες για τη συγκέντρωση των σχετικών στοιχείων. Στο μεταξύ, εγκρίνεται ο ακόλουθος ενδεικτικός κατάλογος:

- ποσοστό μαθητών και σπουδαστών που κατέχουν δύο ξένες γλώσσες ⁽¹⁾
- ποσοστό καθηγητών ξένων γλωσσών που έχουν συμμετάσχει σε μαθήματα αρχικής κατάρτισης ή σε μαθήματα επιμόρφωσης που συνεπάγονται κινητικότητα η οποία προσφέρει άμεση επαφή με τη γλώσσα ή τον πολιτισμό που διδάσκουν

γ. *Ζητήματα για ανταλλαγή εμπειριών, ορθών πρακτικών και, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολόγηση από ομοτίμους (Ενδεικτικός κατάλογος):*

- Μέθοδοι και τρόποι οργάνωσης της διδασκαλίας ξένων γλωσσών
- Πρώιμη εκμάθηση ξένων γλωσσών
- Τρόποι προαγωγής της εκμάθησης ξένων γλωσσών

ΣΤΟΧΟΣ 3.4 — ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΤΑΛΛΑΓΩΝ

Η κινητικότητα συμβάλλει στη δημιουργία ενός αισθήματος συμμετοχής στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, στην απόκτηση ευρωπαϊκής συνείδησης και στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής ιδιγένειας. Επιτρέπει στους νέους να αυξήσουν τις προσωπικές τους δεξιότητες και την απασχολησιμότητά τους, και παρέχει στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να εμπλουτίσουν τις εμπειρίες τους και να ενισχύσουν τις δεξιότητές τους. Στην Ευρώπη που αποκτά όλο και πιο περίπλοκο χαρακτήρα, όλα τα διαθέσιμα μέσα πρέπει να χρησιμοποιηθούν με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο ώστε τα άτομα, και ιδιαίτερα οι νέοι, να κατανοήσουν την Ευρώπη. Η κινητικότητα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης στον τομέα της έρευνας (προδιδακτορικό επίπεδο), συμβάλλει επίσης στη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου εκπαίδευσης και κατάρτισης και μπορεί να συνεισφέρει στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.

Στον τομέα αυτόν, η Ένωση διαθέτει στερεές βάσεις. Τα προγράμματα Σωκράτης, Leonardo και «Νεολαία», καθώς και η υποστήριξη της κινητικότητας των ερευνητών, αποτελούν επίσης τομείς όπου οι δράσεις της Ένωσης υπερέχουν σε παγκόσμια κλίμακα, αν και η συγκεκριμένη αυτή εμπειρία καταδεικνύει επίσης ότι οι δυνατότητες της κινητικότητας ως μέσου δεν έχουν ακόμα αξιοποιηθεί πλήρως προκειμένου να υποστηριχθούν οι στόχοι της Λισσαβώνας.

Πολλές άλλες κοινοτικές πρωτοβουλίες, όπως το σχέδιο δράσης για την κινητικότητα που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας, η σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το ίδιο θέμα, η συγκρότηση ειδικής ομάδας δράσης για τις νέες ευρωπαϊκές αγορές εργασίας, η οποία δημιουργήθηκε με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Στοκχόλμης, μαρτυρούν τη σημασία και την πολιτική αναγνώριση της σημασίας της κινητικότητας. Ο στόχος αυτός θα υλοποιηθεί σε στενή συνεργασία με τις πρωτοβουλίες για την κινητικότητα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.

Ειδικοί στόχοι περιέχονται στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας (αριθ. 13 σχετικά με την κινητικότητα των ερευνητών και αριθ. 26 σχετικά με την κινητικότητα των σπουδαστών, των διδασκάλων και του προσωπικού έρευνας και κατάρτισης).

⁽¹⁾ Π.χ., σε επίπεδο B2 του Κοινού Πλαισίου Αναφοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης.

A. Κεντρικά ζητήματα

1. Να παρέχεται η ευρύτερη δυνατή πρόσβαση στην κινητικότητα, σε άτομα και σε ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, περιλαμβανομένων των όσων εξυπηρετούν τους λιγότερο ευνοημένους, και να μειωθούν τα εναπομένοντα εμπόδια στην κινητικότητα
2. Παρακολούθηση του όγκου, των κατευθύνσεων, των ποσοστών συμμετοχής καθώς και των ποιοτικών πλευρών των ροών της κινητικότητας σε όλη την Ευρώπη
3. Διευκόλυνση της επικύρωσης και αναγνώρισης των ικανοτήτων που αποκτώνται κατά τη διάρκεια των περιόδων κινητικότητας
4. Προαγωγή της παρουσίας και της αναγνώρισης της ευρωπαϊκής εκπαίδευσης και κατάρτισης ανά τον κόσμο καθώς και της ελκυστικότητάς τους για τους σπουδαστές, τους επιστήμονες και τους ερευνητές από άλλες περιοχές του κόσμου

B. Οργάνωση των επακόλουθων εργασιών**α. Περίοδος έναρξης:** Εντός του 2002 (2ο στάδιο)**β. Δείκτες για τη μέτρηση της προόδου (ενδεικτικός κατάλογος που θα επανεξεταστεί ανάλογα με τις ανάγκες):**

- Ποσοστό σπουδαστών μιας χώρας που παρακολουθούν μέρος των σπουδών τους σε άλλη χώρα της ΕΕ ή σε τρίτη χώρα
- Ποσοστό διδασκόντων, ερευνητών και επιστημόνων από άλλες χώρες της ΕΕ οι οποίοι απασχολούνται στα διάφορα εκπαιδευτικά επίπεδα
- Αριθμός και κατανομή των σπουδαστών από την ΕΕ και από τις εκτός ΕΕ χώρες στην εκπαίδευση και την κατάρτιση

γ. Ζητήματα για ανταλλαγή εμπειριών, ορθών πρακτικών και, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολόγηση από ομοτίμους (Ενδεικτικός κατάλογος):

- Χρηματοδότηση, συμμετοχή και γεωγραφική κατανομή των προγραμμάτων ανταλλαγών της ΕΕ και των κρατών μελών
- Κοινωνικά οφέλη, δηλαδή στις συγκοινωνίες, τα μουσεία κ.λπ. που παρέχονται στα άτομα κατά την περίοδο κινητικότητας
- Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και ανάπτυξη του Europass
- Πληροφορίες για τις προσφορές και τις συνθήκες κινητικότητας της ΕΕ και των κρατών μελών

— ECTS στην επαγγελματική κατάρτιση

— Ανάπτυξη του «συμπληρωματικού πιστοποιητικού» στην επαγγελματική κατάρτιση (παρόμοιου με τα συμπληρωματικά διπλώματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης)

— Δυνατότητα μεταφοράς των εθνικών υποτροφιών για περιόδους εκπαίδευσης και κατάρτισης στο εξωτερικό.

ΣΤΟΧΟΣ 3.5 — ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στη νέα Ευρώπη της βασισμένης στη γνώση κοινωνίας, οι πολίτες πρέπει να μπορούν να μαθαίνουν και να εργάζονται παντού στην Ευρώπη, και να αξιοποιούν πλήρως τα προσόντα τους όπου και αν βρίσκονται. Στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ιδίως, αίρονται ήδη τα εμπόδια της κινητικότητας και της αναγνώρισης προσόντων, τόσο με νομικές πράξεις της ΕΕ (όπως το ECTS ή οι πανεπιστημιακές εταιρικές σχέσεις στο πλαίσιο του προγράμματος Σωκράτης) όσο και μέσω της «διαδικασίας της Μπολόνια». Ωστόσο, πολλά πρέπει ακόμη να γίνουν σε ορισμένους τομείς. Συνεπώς, τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και οι άλλες εκπαιδευτικές αρχές πρέπει να παροτρυνθούν να αναπτύξουν περισσότερο συμβατά συστήματα προσόντων σε ολόκληρη την Ευρώπη και να συμφωνήσουν όσον αφορά τα στοιχειώδη επίπεδα ποιότητας που απαιτούνται για την αναγνώριση. Πρέπει να ενισχυθούν οι πολιτικές διαφάνειας και αναγνώρισης προσόντων. Για να αναγνωριστούν παγκοσμίως τα ευρωπαϊκά ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ως κέντρα αριστείας, πρέπει να αναπτυχθούν κοινοί τίτλοι σπουδών και κοινά προσόντα καθώς και κοινά συστήματα αναγνώρισης.

A. Κεντρικά ζητήματα

1. Να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα και να διεκπεραιώνονται έγκαιρα οι διαδικασίες αναγνώρισης για λόγους περαιτέρω σπουδών, κατάρτισης και απασχόλησης σε ολόκληρη την Ευρώπη
2. Να προωθηθεί η συνεργασία μεταξύ αρμόδιων οργανισμών και αρχών με σκοπό την επίτευξη περισσότερης συμβατότητας όσον αφορά την βεβαίωση της ποιότητας και την πιστοποίηση
3. Να προωθηθεί η διαφάνεια της πληροφόρησης για τις δυνατότητες και τις δομές εκπαίδευσης και κατάρτισης εν όψει της δημιουργίας ενός ανοικτού ευρωπαϊκού χώρου για την εκπαίδευση
4. Να προαχθεί η ευρωπαϊκή διάσταση της διδασκαλίας και της κατάρτισης

B. Οργάνωση των επακόλουθων εργασιών

α. *Περίοδος έναρξης:* Εντός του 2002 (2ο στάδιο)

β. *Δείκτες για τη μέτρηση της προόδου (ενδεικτικός κατάλογος που θα επανεξεταστεί ανάλογα με τις ανάγκες):*

- Ποσοστό προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδαστών και ερευνητών που συνεχίζουν τις σπουδές τους σε άλλη χώρα της ΕΕ ή σε τρίτη χώρα
- Ποσοστό αποφοίτων που λαμβάνουν κοινούς τίτλους σπουδών στην Ευρώπη

— Ποσοστό σπουδαστών που εντάσσονται στο ECTS ή το Europass ή/και που λαμβάνουν συμπληρωματικό δίπλωμα ή πιστοποιητικό

γ. *Ζητήματα για ανταλλαγή εμπειριών, ορθών πρακτικών και, ανάλογα με την περίπτωση, αξιολόγηση από ομοτίμους (Ενδεικτικός κατάλογος):*

- Προαγωγή της πιστοποίησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
- Προαγωγή διεθνώς αναγνωρισμένων κοινών μαθημάτων και τίτλων σπουδών στην Ευρώπη· προαγωγή σχετικών πρωτοβουλιών
- Παρουσία της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ**Στάδιο 1: (Έναρξη: 2ο εξάμηνο του 2001)**

- Στόχος 1.2 — Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την κοινωνία της γνώσης
- Στόχος 1.3 — Εξασφάλιση της πρόσβασης όλων στις ΤΠΕ
- Στόχος 1.4 — Αύξηση της προσέλευσης στις επιστημονικές και τεχνολογικές σπουδές

Στάδιο 2: (Έναρξη: εντός του 2002)

- Στόχος 1.1 — Βελτίωση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών
- Στόχος 1.5 — Η βέλτιστη χρήση των πόρων
- Στόχος 2.3 — Υποστήριξη της ενεργοποίησης του πολίτη, της ισότητας των ευκαιριών και της κοινωνικής συνοχής
- Στόχος 3.4 — Αύξηση της κινητικότητας και των ανταλλαγών
- Στόχος 3.5 — Ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας

Στάδιο 3: (Έναρξη: από το 2ο εξάμηνο του 2002 και μέχρι τα τέλη του 2003)

- Στόχος 2.1 — Ανοικτό περιβάλλον μάθησης
- Στόχος 2.2 — Ελκυστικότερη μάθηση
- Στόχος 3.1 — Ενίσχυση των δεσμών με τον κόσμο της εργασίας και την έρευνα, και την ευρύτερη κοινωνία
- Στόχος 3.2 — Ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος
- Στόχος 3.3 — Βελτίωση της εκμάθησης ξένων γλωσσών

Τα πρώτα αποτελέσματα σχετικά με τους δείκτες και, ανάλογα με την περίπτωση, τα κριτήρια συγκριτικής αξιολόγησης για το στάδιο 1 θα είναι διαθέσιμα περί τα τέλη του 2002. Τα πρώτα αποτελέσματα για το στάδιο 2 θα είναι διαθέσιμα περί τα μέσα του 2003, για δε το στάδιο 3, περί τα τέλη του 2003.

Προβλέπεται ότι τα αποτελέσματα της ανταλλαγής εμπειριών για το στάδιο 1 θα είναι διαθέσιμα περί τα τέλη του 2003. Εξάλλου, θα αρχίσουν αξιολογήσεις από ομοτίμους, όπως ζήτησαν τα κράτη μέλη.

Μια ενδιάμεση έκθεση για την εφαρμογή του προγράμματος εργασιών θα υποβληθεί από κοινού από το Συμβούλιο και την Επιτροπή στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2004.

Πίνακας

Υπόδειγμα για την παρακολούθηση των ποσοτικών δεικτών προς υποστήριξη της υλοποίησης των στόχων βάσει της Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού

	Σημερινά επίπεδα			Πρόοδος		Κριτήρια συγκριτικής αξιολόγησης (εφόσον υπάρχουν)/Κριτήρια αναφοράς (βλέπε σημείωση παρακάτω) ⁽¹⁾	
	Μέσος όρος (ΕΕ)	Μέσος όρος των 3 κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις (ΕΕ)	ΗΠΑ και Ιαπωνία	2004	2010	Για το 2004	Για το 2010
Δείκτης							
Δείκτης							
Δείκτης							

(¹) Ανάλογα με τους δείκτες που θα επιλεγούν για κάθε στόχο, μια ενδιάμεση έκθεση (που θα υποβληθεί το 2004) και η τελική έκθεση (που θα υποβληθεί το 2010) θα περιλαμβάνουν αξιολόγηση της μέχρι τότε προόδου. Στο μέτρο του εφικτού, το Συμβούλιο θα καθορίσει πανευρωπαϊκά κριτήρια συγκριτικής αξιολόγησης, με συναίνεση εντός του πλαισίου των άρθρων 149 και 150 της Συνθήκης ΕΚ. Εξάλλου, τα κριτήρια αναφοράς (κριτήρια συγκριτικής αξιολόγησης) για το 2004 και το 2010 θα κοινοποιηθούν εθελοντικά από τα κράτη μέλη. Για τη διαδικασία αυτήν εφαρμογής, πρέπει να υπάρχουν εθνικά στατιστικά δεδομένα ανάλογα με τους δείκτες που θα επιλεγούν

Πηγή: ...

ΣΤΟΧΟΣ 1.2 — ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

	Σημερινά επίπεδα			
	Μέσος όρος ΕΕ ⁽¹⁾	Μέσος όρος των 3 κρατών μελών της ΕΕ με τις καλύτερες επιδόσεις	ΗΠΑ	Ιαπωνία
Βασικές γνώσεις αριθμητικής/μαθηματικά (βαθμοί)	494	536	493	557
Ικανότητα γραφής και ανάγνωσης (βαθμοί)	498	535	504	522

(¹) Πλην των Κάτω Χωρών — μέσος όρος 14 κρατών μελών

Πηγή: PISA, ΟΟΣΑ, 2001

ΣΤΟΧΟΣ 1.4 — ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Αριθμός αποφοίτων ως ποσοστό του συνολικού αριθμού (2000 για τις περισσότερες χώρες)

	Σημερινά επίπεδα			
	Μέσος όρος ΕΕ	Μέσος όρος των 3 κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις (ΕΕ)	ΗΠΑ	Ιαπωνία
Φυσικές επιστήμες	5,1 %	8,3 %	—	—
Μαθηματικά και πληροφορική	3,8 %	7,3 %	—	—
Μηχανική, μεταποιητικός και οικοδομικός τομέας	14,3 %	20,1 %	—	—

Σημειώσεις:

Ε: Δεν υπάρχουν στοιχεία.

Λ: Η χώρα δεν διαθέτει πλήρες εκπαιδευτικό σύστημα. Στις Φυσικές Επιστήμες περιλαμβάνονται και τα Μαθηματικά και οι Θετικές Επιστήμες.

Α: Δεν περιλαμβάνεται η τριτοβάθμια εκπαίδευση επαγγελματικού προσανατολισμού (ISCED 5B).

ΚΧ: Δεν υπάρχουν στοιχεία για σπουδές επιπέδου διδακτορικού (ISCED 6).

Πηγή: Eurostat, συλλογή δεδομένων ΥΟΕ 2000 — προσωρινά δεδομένα

ΣΤΟΧΟΣ 1.5 — ΒΕΛΤΙΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ**Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑεγχΠ⁽¹⁾**

	Σημερινά επίπεδα			
	Μέσος όρος ΕΕ ⁽¹⁾ (1999)	Μέσος όρος των 3 κρατών μελών της ΕΕ με τις καλύτερες επιδό- σεις (1999)	ΗΠΑ (1998)	Ιαπωνία (1998)
	5,0 %	7,3 %	5,0 %	3,5 %

(¹) Βάσει του διαρθρωτικού δείκτη (<http://europa.eu.int/comm/eurostat/Public/datashop/print-product/EN?catalogue=Eurostat&product=1-ir010-EN&mode=download>).

Σημειώσεις

Γαλ.: τα στοιχεία εκπαιδευτικών δαπανών δεν περιλαμβάνουν τα ΥΔ (Υπερόντια Διαμερίσματα).

ΗΒ: Εκτιμήσεις βάσει δεδομένων των οικονομικών ετών του Ηνωμένου Βασιλείου που καλύπτουν την περίοδο από 1ης Απριλίου μέχρι 31 Μαρτίου.

Λ: Δεν υπάρχουν στοιχεία.

ΣΤΟΧΟΣ 2.2 — ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΕΡΗ ΜΑΘΗΣΗ

	Σημερινά επίπεδα			
	Μέσος όρος ΕΕ	Μέσος όρος των 3 κρατών μελών της ΕΕ με τις καλύτερες επιδό- σεις	ΗΠΑ	Ιαπωνία
Αναλογία σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5, 6) ως ποσοστό του συνολικού αριθμού μαθητών και σπουδαστών, 1999/00 (α)	15 %	20,8 %	—	—
Ποσοστό ατόμων, ηλικίας 25-24 ετών, που δεν διαθέτουν δίπλωμα ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (β) (¹)	25,9 %	12,1 %	—	—

(¹) Ιρ.: δεν υπάρχουν στοιχεία. ΗΒ: Τα GCSE θεωρούνται απολυτήρια λυκείου.

Πηγή:

(α) Eurostat, UOE.

(β) ΕΕΔ.

Υπολογισμός:

α) = σπουδαστές σε ISCED 5,6/συνολικό αριθμό σπουδαστών.

β) = (απαντώντες ηλικίας 25-34 ετών με εκπαιδευτικό επίπεδο ≤ ISCED 2)/συνολικό αριθμό απαντώντων ηλικίας 25-34 ετών.

ΣΤΟΧΟΣ 2.3 — ΠΡΩΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ, ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

	Σημερινά επίπεδα			
	Μέσος όρος ΕΕ	Μέσος όρος των 3 κρατών μελών της ΕΕ με τις καλύτερες επιδόσεις	ΗΠΑ	Ιαπωνία
Ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 18-24 ετών με χαμηλότερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, που δεν φοιτούν στην εκπαίδευση ή την επαγγελματική κατάρτιση (2000) (α) ⁽¹⁾	17,8 %	7,8 % ⁽¹⁾		

⁽¹⁾ Ιρ.: δεν υπάρχουν στοιχεία. ΗΒ: Τα GCSE θεωρούνται απολυτήρια λυκείου.

Πηγή: ΕΕΔ (Διαρθρωτικός δείκτης: άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο).

**ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΈΝΩΣΗ**

(2002/C 142/02)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	<i>Σελίδα</i>
I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	24
II. ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ	26
A. Πολιτική θεωρήσεων	26
I. Ενιαία πρότυπα θεωρήσεων και ασφάλειας	26
II. Δημιουργία κοινών διοικητικών διαρθρώσεων	27
III. Ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού συστήματος αναγνώρισης των θεωρήσεων	27
B. Ανταλλαγή και ανάλυση πληροφοριών	28
I. Στατιστικά στοιχεία	28
II. Συλλογή πληροφοριών και ειδικών στοιχείων και ανάλυση	28
III. Ανάπτυξη συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης	28
Γ. Μέτρα πριν από τη διέλευση των συνόρων	29
I. Στήριξη και παροχή συμβουλών από υπαλλήλους συνδέσμων	29
II. Τεχνική και χρηματοδοτική ενίσχυση ενεργειών σε τρίτες χώρες	29
III. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης	30
Δ. Μέτρα σχετικά με τη διαχείριση των συνόρων	30
I. Η διαχείριση των συνόρων στην προοπτική κοινού χώρου	30
II. Δραστηριότητες στον τομέα του ελέγχου των θαλασσιών συνόρων	30
III. Κοινό εκπαιδευτικό πρόγραμμα και κατάρτιση	30
IV. Συνεργασία στη διαχείριση των συνόρων και εκτέλεση από κοινές ομάδες	31
E. Πολιτική επανεισδοχής και επαναπατρισμού	31
I. Κατάρτιση κοινής προσέγγισης και συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών για την εκτέλεση των μέτρων επαναπατρισμού	31
II. Συμφωνίες επανεισδοχής με τρίτες χώρες	31
III. Διέλευση επαναπατριζόμενων	32
IV. Ελάχιστοι κοινοί κανόνες για τις διαδικασίες επαναπατρισμού	32
ΣΤ. Ευρώπη	32
Ζ. Κυρώσεις	32
I. Λαθραία μεταφορά ανθρώπων	33
II. Εμπορία ανθρώπων	33
III. Παράνομη απασχόληση	33
IV. Παράνομη μετανάστευση και οικονομικά πλεονεκτήματα	33
V. Ευθύνη των μεταφορέων	34
III. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	34
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	35

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάκεν της 14ης και 15ης Δεκεμβρίου 2001 επιβεβαίωσε τη δέσμευσή του σχετικά με τους πολιτικούς προσανατολισμούς και τους στόχους που ορίστηκαν στο Τάμπερε όσον αφορά τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έκρινε δε ότι ο στόχος που συνίσταται στη διαμόρφωση πραγματικής κοινής πολιτικής για το άσυλο και τη μετανάστευση στο χώρο αυτό προϋποθέτει, στο πλαίσιο της θέσπισης διαφόρων πράξεων, την ενσωμάτωση της πολιτικής των μεταναστευτικών ρευμάτων στην εξωτερική πολιτική της Ένωσης, ζήτησε δε για το λόγο αυτό να αναπτυχθεί ένα σχέδιο δράσης βάσει της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την παράνομη μετανάστευση και την εμπορία ανθρώπων.
2. Η πρόληψη και η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης αποτελούν σημαντικά τμήματα της κοινής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς της μετανάστευσης και του ασύλου. Με την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ, θεσπίστηκαν νέες αρμοδιότητες, μέσω του νέου τίτλου IV στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Ενώ το άρθρο 62 της συνθήκης αυτής αποτελεί τη νομική βάση για τους κανονισμούς που αφορούν τους μεθοριακούς ελέγχους και την πολιτική θεωρήσεων, το άρθρο 63 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ αναφέρεται ρητά στα μέτρα περί παράνομης μετανάστευσης και παράνομης διαμονής, συμπεριλαμβανομένου του επαναπατρισμού παράνομως διαμενόντων. Επιπλέον, επειδή στη διευκόλυνση της παράνομης μετανάστευσης εμπλέκονται, στις περισσότερες περιπτώσεις, οργανωμένες εγκληματικές οργανώσεις και δίκτυα που δρουν σε διεθνές επίπεδο, εφαρμόζονται επίσης οι αντίστοιχες διατάξεις του τίτλου VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση περί αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικά θέματα (άρθρα 29, 30 και 31 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση).
3. Το σχέδιο δράσης της Βιέννης, που εκπονήθηκε από το Συμβούλιο και την Επιτροπή τον Δεκέμβριο 1998 για την άριστη δυνατή εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης του Άμστερνταμ για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, αναφέρει ήδη ότι σύμφωνα με την προτεραιότητα που δίδεται στον έλεγχο των μεταναστευτικών ρευμάτων, θα ήταν σκόπιμο να προωθηθούν ταχέως συγκεκριμένες προτάσεις για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης.
4. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στα συμπεράσματά του κατά τη σύνοδο κορυφής του Τάμπερε, τον Οκτώβριο του 1999, τόνισε ότι είναι απαραίτητη η αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων σε όλες τις φάσεις και ότι πρέπει να αντιμετωπισθεί στην πηγή της η παράνομη μετανάστευση. Εξάλλου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε τα κράτη μέλη σε στενότερη συνεργασία και επανέλαβε την απαίτηση να αποδεχθούν πλήρως τα νέα κράτη μέλη το σχετικό κερτημένο, συμπεριλαμβανομένων περαιτέρω μέτρων στο πλαίσιο της συνεργασίας του Σένγκεν. Στο πλαίσιο του Συμβουλίου, το κοινό συμφέρον για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, η ανάγκη συνεργασίας και η απόφαση πάταξης των δικτύων τονίστηκαν και πάλι με τη συμφωνία που επιτεύχθηκε όσον αφορά την οδηγία σχετικά με την υποβοήθηση της παράνομης εισόδου, κυκλοφορίας και διαμονής και τη συμπληρωματική απόφαση-

πλαίσιο για την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου για την καταστολή της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου και διαμονής καθώς και με την οδηγία σχετικά με την εναρμόνιση των οικονομικών κυρώσεων που επιβάλλονται στους μεταφορείς οι οποίοι μεταφέρουν στο έδαφος των κρατών μελών υπηκόους τρίτων χωρών χωρίς τα απαραίτητα έγγραφα εισόδου.

5. Η Επιτροπή παγίωσε μια πρώτη σειρά στόχων για την ενίσχυση της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης στον πίνακα αποτελεσμάτων για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά τη δημιουργία χώρου «ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εκτός από βελτιώσεις στην ανταλλαγή πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων, αναφέρεται η ενίσχυση της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων και της οικονομικής εκμετάλλευσης των μεταναστών, καθώς και η συνεργασία με χώρες καταγωγής και η θέσπιση συνεκτικής κοινής πολιτικής για την επανεισδοχή και τον επαναπατρισμό.
6. Στις 15 Νοεμβρίου 2001 η Επιτροπή εξέδωσε συνεπώς την ανακοίνωση προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για μια κοινή πολιτική κατά της παράνομης μετανάστευσης, με την οποία καλείται το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εγκρίνει το συντομότερο δυνατόν σχέδιο δράσης για την πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, υποδεικνύοντας ποιες δράσεις πρέπει να τύχουν επεξεργασίας κατά προτεραιότητα.

Α. Διάσταση του φαινομένου

7. Η παράνομη μετανάστευση αποτελεί μια πολυδιάστατη κατάσταση όσον αφορά τα εμπλεκόμενα άτομα και τις μεθόδους παράνομης εισόδου και διαμονής. Πρώτα, υπάρχουν εκείνοι που εισέρχονται παράνομα στο έδαφος κάποιου κράτους μέλους. Αυτό μπορεί να γίνει ή σε κάποιο παράνομο σημείο εισόδου των συνόρων ή σε μεθοριακό σταθμό, με χρήση πλαστών ή παραποιημένων εγγράφων. Συχνά, αυτές οι παράνομες εισοδοί αφορούν μεμονωμένα και ανεξάρτητα άτομα. Ωστόσο, οι παράνομες εισοδοί οργανώνονται όλο και περισσότερο από μεσάζοντες, οι οποίοι παρέχουν μεταφορικό μέσο, προσωρινό καταφύγιο, ταξιδιωτικά έγγραφα, ενημέρωση, παρακολούθηση και άλλες υπηρεσίες υποστήριξης, που αρχίζουν από τη χώρα προέλευσης, συνεχίζονται στις χώρες διέλευσης και τελειώνουν στη χώρα προορισμού. Οι τιμές των υπηρεσιών λαθραίας μεταφοράς είναι πολύ υψηλές και πολλοί παράνομοι μετανάστες είναι υποχρεωμένοι να καταθέσουν όλες τις οικονομίες τους ή το μεγαλύτερο μέρος τους. Όταν οι παράνομοι μετανάστες δεν είναι σε θέση να καταβάλουν το σχετικό αντίτιμο, συχνά μεταβάλλονται σε θύματα διακινητών που τους εκμεταλλεύονται ώστε να «ξεπληρώσουν» τα έξοδα του ταξιδιού τους.
8. Υπάρχουν επίσης πολλοί διαμενόντες παράνομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι οποίοι εισήλθαν με έγκυρη θέωρηση ή άδεια διαμονής αλλά εξακολουθούν να παραμένουν μετά τη λήξη των εν λόγω εγγράφων. Άλλα άτομα απλώς εισέρχονται με έγκυρα ταξιδιωτικά έγγραφα, εφόσον η υπηκοότητά τους εξαιρείται από την απαίτηση έκδοσης θέωρησης για σύντομη διαμονή. Η νόμιμη διαμονή τους όμως μεταβάλλεται σε παράνομη όταν το εμπλεκόμενο άτομο αρχίζει να ασκεί για δικό του λογαριασμό ή λογαριασμό τρίτου δραστηριότητες

μη επιτρεπόμενες από την απαλλαγή θεώρησης ή τη χορηγούμενη θεώρηση. Σε πολλές περιπτώσεις, άτομα με κανονική άδεια διαμονής και εργασίας απλώς υπερβαίνουν την περίοδο νόμιμης διαμονής ή παραβαίνουν με άλλους τρόπους τους κανόνες διαμονής.

9. Λόγω της φύσης της διαμονής χωρίς νόμιμα έγγραφα, δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθούν οι ακριβείς διαστάσεις των διαφόρων κατηγοριών παράνομης διαμονής. Είναι σαφές όμως ότι καθεμία από αυτές αντιπροσωπεύει σημαντικό μέρος του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης στο σύνολό του και ότι κάθε μελλοντική δράση θα πρέπει να καλύπτει επαρκώς κάθε κατηγορία. Η αποτελεσματική δράση ωστόσο απαιτεί περαιτέρω λεπτομερή ανάλυση του φαινομένου, ώστε να καταστεί δυνατός ο προσδιορισμός των κατάλληλων μέσων για τις διαφορετικές κατηγορίες ατόμων και περιπτώσεων παράνομης διαμονής.
10. Για όλους αυτούς τους λόγους, πρέπει να ενθαρρυνθούν οι προσπάθειες για την ανάλυση των μορφών παράνομης διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε οι μελλοντικές ενέργειες να είναι ειδικότερα προσαρμοσμένες στα πραγματικά προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν για την αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης.

B. Διεθνείς δεσμεύσεις και ανθρώπινα δικαιώματα

11. Τα μέτρα τα σχετικά με την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης πρέπει να τηρούν την ισορροπία μεταξύ του δικαιώματος αποδοχής ή άρνησης της εισόδου υπηκόων τρίτων χωρών στην επικράτεια και της υποχρέωσης να παρέχεται προστασία σε αυτούς που πραγματικά την χρειάζονται σε διεθνές επίπεδο. Αυτό αφορά συγκεκριμένα τις υποχρεώσεις παροχής προστασίας που απορρέουν από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ειδικότερα το άρθρο 3, και τη Σύμβαση της Γενεύης περί Προσφύγων και συγκεκριμένα τα άρθρα 33 και 31. Το δεύτερο μάλιστα άρθρο ορίζει ότι «αι συμβαλλόμενα χώροι δεν θα επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις εις πρόσφυγας λόγω παρανόμου εισόδου ή διαμονής, εάν ούτοι, προερχόμενοι απ' ευθείας εκ χώρας ένθα η ζωή ή η ελευθερία αυτών ηπειλείτο, εν τη εννοία του άρθρου 1, εισέρχονται ή ευρίσκονται ήδη επί του εδάφους αυτών άνευ αδείας, υπό την επιφύλαξιν πάντως, ότι ούτοι αφ' ενός μεν θα παρουσιασθούν αμελλητί εις τας αρχάς αφ' ετέρου δε θα δώσουν επαρκείς εξηγήσεις περί της παρανόμου αυτών εισόδου ή διαμονής».
12. Η αποτελεσματική δράση κατά της παράνομης μετανάστευσης διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στη διαμόρφωση κοινής συνείδησης υπέρ της αποδοχής των μεταναστών για ανθρωπιστικούς λόγους, δεδομένου ότι κατά τον τρόπο αυτό αποφεύγεται η κατάχρηση του συστήματος παροχής ασύλου. Ωστόσο, η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης πρέπει να γίνεται ισορροπία. Τα κράτη μέλη πρέπει να διερευνήσουν οποιαδήποτε δυνατότητα ταχείας παροχής προστασίας, ώστε να μην υποχρεώνονται οι πρόσφυγες να προσφεύγουν στην παράνομη μετανάστευση ή στους λαθρομεταφορείς ανθρώπων. Όποια και αν είναι τα μέτρα που εφαρμόζονται για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ειδικές ανάγκες ενδεχομένων ευάλωτων ομάδων όπως οι ανήλικοι και οι γυναίκες.

Γ. Σχέση με τρίτες χώρες

13. Οι προσπάθειες διαχείρισης της μετανάστευσης δεν είναι δυνατόν να έχουν πλήρες αποτέλεσμα εάν τα μέτρα δεν εφαρμόζονται στον πρώτο κρίκο της μεταναστευτικής αλυσίδας, δηλαδή την προαγωγή της ειρήνης, της πολιτικής σταθερότητας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των δημοκρατικών αρχών και της βιώσιμης οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης στις χώρες προέλευσης. Προς το σκοπό αυτό, τα θέματα της μετανάστευσης θα πρέπει να ενσωματωθούν στις υφιστάμενες εταιρικές σχέσεις που αποτελούν το γενικό πλαίσιο των σχέσεών μας με τις τρίτες χώρες.
14. Στο πλαίσιο της διεύρυνσης, οι υποψήφιες χώρες πρέπει να υιοθετήσουν, στην εσωτερική τους νομοθεσία και τις πρακτικές τους, το κεκτημένο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης. Αυτό συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, την πλήρη αποδοχή του λεγόμενου «κεκτημένου του Σένγκεν», όπως αναφέρεται στο άρθρο 8 του πρωτοκόλλου του Σένγκεν. Οι υποψήφιες χώρες καλούνται επίσης να εκπονήσουν λεπτομερή εθνικά σχέδια δράσης για την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν.
15. Επίσης, θα πρέπει να υπάρξει πρόοδος όσον αφορά την συνεργασία με τις χώρες διέλευσης. Οι λαθρομεταφορείς χρησιμοποιούν διάφορους τρόπους μεταφοράς και διάφορες διαδρομές για τις παράνομες δραστηριότητές τους. Συνήθως, δεν υπάρχουν άμεσες συνδέσεις με τις κύριες χώρες προέλευσης. Έτσι, ο κανόνας είναι η διέλευση μέσω τρίτων χωρών. Οι παράνομοι μετανάστες εκμεταλλεύονται κενά και άλλες ελλείψεις των μεθοριακών ελέγχων. Μερικές χώρες διέλευσης επιδεικνύουν κάποια απροθυμία να αντιμετωπίσουν τα ρεύματα παράνομης μετανάστευσης, λόγω του συμφέροντος που έχουν να μην εξελιχθούν σε χώρες προορισμού. Για το λόγο αυτό, είναι αναγκαίο να αρχίσει διάλογος με τις χώρες διέλευσης ώστε να στηριχθούν οι προσπάθειές τους προς αντιμετώπιση του προβλήματος.
16. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της πρέπει να εξακολουθήσουν να συμμετέχουν ενεργά στα διεθνή φόρα και να συνάπτουν πολυμερείς συμφωνίες επί του θέματος αυτού. Η περαιτέρω διεθνής συνεργασία θα μπορούσε επίσης να διευκολύνει και να προωθήσει τη συνεργασία των τρίτων χωρών και άλλες προσπάθειες που αποσκοπούν στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης. Ειδικότερα, όταν τα μέτρα για την πάταξη της παράνομης μετανάστευσης εφαρμόζονται σε τρίτες χώρες, θα μπορούσε να είναι χρήσιμη από πολλές απόψεις η πείρα διεθνών οργανώσεων όπως η Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες του ΟΗΕ. Κατ' αρχάς, τέτοιες οργανώσεις μπορούν να επιβεβαιώσουν ότι τα εφαρμοζόμενα μέτρα είναι πλήρως συμβατά με τις ανάγκες προστασίας. Κατά δεύτερο λόγο, μπορεί να προκύψουν αποτελέσματα της συνεργίας με τη χρησιμοποίηση υφιστάμενων υποδομών αντί για τη σύσταση νέων. Τέλος, μια τέτοια συμμετοχή θα μπορούσε να οδηγήσει σε καλύτερη αμοιβαία κατανόηση των φορέων.

Δ. Επιβολή των ισχυόντων κανόνων

17. Προφανώς, υπάρχει ήδη σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ένα νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, όπως υπάρχουν κανονισμοί για την έκδοση θεωρήσεων, τους μεθοριακούς ελέγχους, την παράνομη είσοδο και διαμονή, τη λαθραία μεταφορά, την εμπορία ανθρώπων, την παράνομη απασχόληση και την ευθύνη των μεταφορέων. Για τα θέματα αυτά έχουν ήδη καθορισθεί ορισμένες κοινές αρχές με διάφορες συστάσεις δυνάμει της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπλέον, πράγμα που είναι σημαντικότερο, έχουν θεσπισθεί πολλοί δεσμευτικοί κανόνες στο πλαίσιο του Σένγκεν. Ιδιαίτερος λόγος πρέπει να γίνει εδώ για τη σπουδαιότητα της αξιολόγησης του κεκτημένου Σένγκεν.
18. Δεν έχει νόημα να θεσπισθούν νέοι κανόνες ή να γίνει εναρμόνιση σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης εάν οι ισχύοντες κανόνες δεν μπορούν να επιβληθούν λόγω έλλειψης πόρων και, πράγμα ακόμη σημαντικότερο, της αναγκαίας βούλησης. Οι κοινές προσπάθειες είναι καταδικασμένες σε αποτυχία εάν οι υπηρεσίες και οι πρακτικές των κρατών μελών δεν ακολουθούν τους κανόνες που έχουν θεσπισθεί από κοινού, λ.χ. σχετικά με την έκδοση θεωρήσεων και τον έλεγχο στα εξωτερικά σύνορα. Τα κράτη μέλη, είτε ως χώρες διέλευσης είτε ως χώρες προορισμού, πρέπει συνεπώς να καταβάλλουν συστηματικές προσπάθειες για τη δημιουργία μιας πραγματικής σχέσης αμοιβαίας εμπιστοσύνης όσον αφορά τη δράση τους για την επιβολή της νομοθεσίας.
19. Η δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης απαιτεί απ' όλα τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν αποτελεσματικά τους κοινούς κανόνες. Η ισχύς του κοινού συστήματος ασφάλειας καθορίζεται από το πλέον αδύναμο σημείο του. Συνεπώς, είναι σημαντικότατο και πρώτης προτεραιότητας να εφαρμόζονται κανονικά οι ισχύοντες κανόνες.
20. Κατά την εφαρμογή του σχεδίου δράσης θα πρέπει, ούτως ή άλλως, να ληφθεί υπ' όψη το περιεχόμενο του ισχύοντος κοινοτικού δικαίου.

Ε. Κυρώσεις

21. Παράνομες πράξεις, πάγια συνδεόμενες με ρεύματα παράνομης μετανάστευσης, αποτελούν σοβαρό θέμα κοινής ανησυχίας σε όλα τα κράτη μέλη. Ιδιαίτερα η εμπορία ανθρώπων και η λαθραία μεταφορά τους θεωρούνται ως απολύτως απαράδεκτες. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να θεσπισθούν οι αρμόζουσες ποινικές διατάξεις. Στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κανένα κράτος μέλος δεν πρέπει να θεωρείται από τους επίδοξους κακοποιούς ως χώρος κατάλληλος για τη διάπραξη παράνομων πράξεων. Κάτι τέτοιο θα ενίσχυε τη δικαιοσύνη εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα απέστειλε σαφές μήνυμα ότι τα κράτη μέλη της προτιθενται να επιβάλλουν αυστηρές κυρώσεις. Στα συμπεράσματα του Τάμπερε, σημείο 23, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτρέπει να θεσπισθεί νομοθεσία που να προβλέπει αυστηρές κυρώσεις εναντίον του σοβαρού εγκλήματος, ενώ στα συμπεράσματα του Λάκεν το Συμβούλιο επισημάνει, στην παράγραφο 45, ότι πρέπει να συνεχισθούν οι προσπάθειες για την υπέρβαση

των δυσκολιών που συνδέονται με τις διαφορές των συστημάτων δικαίου, στο πλαίσιο της εδραίωσης του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

22. Η διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος (Παλέρμο, 12-15 Δεκεμβρίου 2000) και τα δύο πρόσθετα πρωτόκολλα για την εμπορία προσώπων και τη μεταφορά μεταναστών αποτελούν τώρα τη βάση για την παγκόσμια αναγνώριση του προβλήματος και τη συγκριτική προσέγγιση για την αντιμετώπισή του. Για το λόγο αυτό, είναι ουσιαστικής σημασίας η ταχεία κύρωση αυτών των μέσων καθώς και η συντονισμένη εφαρμογή των διατάξεών τους σε επίπεδο ΕΕ.

II. ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ

A. Πολιτική θεωρήσεων

23. Σύμφωνα με το άρθρο 61 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η πολιτική θεωρήσεων είναι ένα μέτρο για τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα που συνδέεται άμεσα με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Ενώ διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, παράλληλα η πολιτική των θεωρήσεων μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης και να συντελέσει στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Η πολιτική των θεωρήσεων από μόνη της όμως δεν μπορεί να αντιμετωπίσει την παράνομη μετανάστευση που έχει σχέση, π.χ. με τους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι εισέρχονται νόμιμα αλλά παραμένουν πέρα από τη λήξη της θεώρησής τους.
24. Η έκδοση κανονισμού του Συμβουλίου περί του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή αποτελεί ένα περαιτέρω βήμα για την εναρμόνιση της πολιτικής θεωρήσεων και μέσο για την πρόληψη της εισόδου στην επικράτεια των κρατών μελών ατόμων χωρίς τη σχετική άδεια.
25. Οι κατάλογοι αυτοί, λόγω της συνεχούς μεταβολής των ρευμάτων της μετανάστευσης, θα πρέπει να επανεξετάζονται κάθε χρόνο, χωρίς να θίγονται οι τακτικοί μηχανισμοί αναθεώρησής τους, που προβλέπονται από τον κανονισμό.
- ### I. *Ενιαία πρότυπα θεωρήσεων και ασφάλειας*
26. Τα θέματα ασφάλειας και αναγνώρισης καλύπτονται από τη χρήση ασφαλών εγγράφων, που επιτρέπουν τη σαφή αναγνώριση των σχετικών ατόμων. Επιπλέον, τα ταξιδιωτικά έγγραφα αποβλέπουν στην απόδειξη ότι ο κάτοχός τους δικαιούται να απολαύει ορισμένων δικαιωμάτων. Από την αρχή της υπαρέξής τους, τα ταξιδιωτικά έγγραφα ήταν πάντα στόχος πλαστογραφίας και κατάχρησης, για προφανείς λόγους. Για το λόγο αυτό, τα κράτη προσπαθούν διαρκώς να βελτιώνουν τα πρότυπα ασφάλειας αυτών των εγγράφων. Παράδειγμα ιδιαίτερα επιτυχούς συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας των εγγράφων είναι η εξέλιξη της αυτοκόλλητης

θεώρησης ΕΕ/Σένγκεν. Η εν λόγω θεώρηση, που βασίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1683/95 της 29ης Μαΐου 1995 για την καθιέρωση θεώρησης ενιαίου τύπου, αποτελεί πλέον έγγραφο εξαιρετικής ποιότητας, αποτελεσματικό στην πάταξη της παραποίησης ή κάθε προσπάθειας πλαστογράφησης. Εξάλλου, πρέπει να ενθαρρυνθούν και οι τρίτες χώρες ή και να τους παρασχεθεί στήριξη, ώστε να εντείνουν τις προσπάθειές τους για ασφαλέστερα ταξιδιωτικά έγγραφα.

27. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα με στόχο την ασφαλέστερη χρήση των θεωρήσεων και της αδείας παραμονής βάσει των νέων τεχνολογιών. Ειδικότερα θα μελετηθεί μήπως οι θεωρήσεις και, αντίστοιχα, οι άδειες παραμονής πρέπει να περιλαμβάνουν εκτός από τη φωτογραφία του αιτούντος και τα ανθρωπομετρικά του δεδομένα.

II. Δημιουργία κοινών διοικητικών διαρθρώσεων

28. Στα συμπεράσματα του Τάμπερε (σημείο 22) τονίζεται ότι «θα πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω η κοινή ενεργός πολιτική σχετικά με τις θεωρήσεις και τα πλαστά έγγραφα, μεταξύ άλλων με τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των προξενείων της ΕΕ σε τρίτες χώρες και, όπου είναι απαραίτητο, με τη δημιουργία κοινών γραφείων έκδοσης θεωρήσεων ΕΕ».
29. Για την εφαρμογή της κοινής αυτής πολιτικής στον τομέα των θεωρήσεων, με βάση την προσέγγιση που περιλαμβάνεται στα συμπεράσματα, θα πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των διπλωματικών και προξενικών αντιπροσωπιών των κρατών μελών στις χώρες από τις οποίες προέρχονται τα μεταναστευτικά ρεύματα.
30. Ήδη διεξάγεται, τυπικά και άτυπα, ανταλλαγή πληροφοριών για τις πρακτικές έκδοσης θεωρήσεων και τις τάσεις που επικρατούν ως προς τις παραχαράξεις. Η χρήσιμη αυτή συνεργασία θα πρέπει να ενθαρρυνθεί περαιτέρω και να ενδυναμωθεί με αμοιβαία βοήθεια στην κατάρτιση του προσωπικού. Αποτελεί επίσης κοινή πρακτική σε διάφορους τόπους να εκπροσωπούνται κράτη μέλη σε χώρες όπου δεν υπάρχει αντιπροσωπία συγκεκριμένου κράτους μέλους.
31. Στο πλαίσιο αυτό, τίθεται κατά καιρούς η ιδέα κοινών γραφείων έκδοσης θεωρήσεων, αλλά χωρίς συγκεκριμένα αποτελέσματα μέχρι στιγμής, λόγω πρακτικών, νομικών και οικονομικών δυσχερειών. Κατόπιν τούτου, θα πρέπει να μελετηθεί περαιτέρω η δημιουργία των κοινών αυτών γραφείων, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Λάκεν (σημείο 42).
32. Ωστόσο, είναι προφανές ότι ένα από τα αναμενόμενα πλεονεκτήματα των κοινών γραφείων έκδοσης θεωρήσεων θα είναι η μείωση των εξόδων έκδοσης θεωρήσεων. Μια τέτοια προσέγγιση κατανομής του βάρους θα μπορούσε να παράσχει στα κράτη μέλη τα οικονομικά μέσα που χρειάζονται ώστε να βελτιωθεί ο τεχνικός εξοπλισμός που χρησιμοποιείται για τη διεκπεραίωση των θεωρήσεων (ανίχνευση παραχαραγμένων ή παραποιημένων εγγράφων, πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων απευθείας σύνδεσης για υποδείγματα ταξιδιωτικών εγγράφων, συνήθικες ασφαλούς φύλαξης κενών αυτοκόλλητων θεωρήσεων κ.λπ.). Επιπλέον, η κοινή χρησιμοποίηση προσωπικού

θα σήμαινε επίσης αξιοποίηση των κοινών εμπειριών και της τεχνογνωσίας στον τομέα της αξιολόγησης του κινδύνου σε περιπτώσεις παράνομης μετανάστευσης ή ενδεχόμενων ατόμων που παραμένουν παρά τη λήξη της θεώρησης. Μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, ένα ουσιαστικότερο θετικό αποτέλεσμα των κοινών γραφείων έκδοσης θεωρήσεων θα ήταν η πλέον ομοιόμορφη εφαρμογή των κοινών κανόνων και ο περιορισμός της «άγρας» καλύτερων όρων έκδοσης θεωρήσεων.

33. Για όλους αυτούς τους λόγους, πέρα από το γεγονός ότι θα πρέπει να ενισχυθεί η προξενική συνεργασία σε τοπικό επίπεδο, θα πρέπει να θεσπισθούν βαθμιαίως μέτρα με στόχο τη μελλοντική δημιουργία κοινών γραφείων έκδοσης θεωρήσεων, προκειμένου να είναι αποτελεσματικότερος ο έλεγχος στα εξωτερικά σύνορα, όπως προβλέπεται από τα συμπεράσματα του Λάκεν. Για την ώρα οι δυνατές πρωτοβουλίες των κρατών μελών που ενδιαφέρονται να συστήσουν κοινά γραφεία ή κοινές δομές θα μπορούσαν να αναληφθούν στην Πρίστινα υπό μορφήν «πilotικού σχεδίου» που θα έχει προτεραιότητα. Παράλληλα θα πρέπει να εκπονηθεί μια μελέτη του εφικτού, με αντικείμενο τα νομικά, τεχνικά και δημοσιονομικά προβλήματα που ενδέχεται να προκύψουν από την εγκαθίδρυση κοινών προξενικών ενοποιημένων γραφείων.

III. Ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού συστήματος αναγνώρισης των θεωρήσεων

34. Η δημιουργία κοινών διοικητικών διαρθρώσεων θα μπορούσε, από μόνη της, να αποτελέσει σημαντικό βήμα προς την εναρμόνιση των πολιτικών και των πρακτικών των κρατών μελών σχετικά με τις θεωρήσεις. Ωστόσο, μια συμπληρωματική προσέγγιση θα μπορούσε να ήταν η χρήση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι σύγχρονες τεχνολογίες επικοινωνίας και πληροφορικής.
35. Τα συμπεράσματα του Λάκεν, στην παράγραφο 42, υπενθυμίζουν επίσης ότι το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για τη δημιουργία ενός κοινού συστήματος αναγνώρισης των θεωρήσεων. Έχει γίνει η πρόταση να συμπληρωθεί το σύστημα αυτό με την θέσπιση ενός κεντρικού ευρωπαϊκού βιβλίου καταχώρησης των διαμενόντων αλλοδαπών.
36. Υπό το πρίσμα της πρόληψης τρομοκρατικών ενεργειών, στα συμπεράσματα του Συμβουλίου ΔΕΥ της 20ής Σεπτεμβρίου 2001 εκλήθη η Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις για τη δημιουργία συστήματος που θα χρησιμοποιείται για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με εκδιδόμενες θεωρήσεις. Στο πλαίσιο των δοκιμών και μελετών σκοπιμότητας που θα πρέπει να διενεργηθούν θα εξετασθεί κατά πόσον ένα κοινό ηλεκτρονικό σύστημα απευθείας σύνδεσης θα συμπλήρωνε την ιδέα των ασφαλών εγγράφων ώστε να δημιουργηθεί ένας διπλός μηχανισμός αναγνώρισης που θα στηρίζεται στα ασφαλή έγγραφα και την αντίστοιχη βάση δεδομένων.

37. Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες θα διαθέτουν τα πληρέστερα και χρησιμότερα στοιχεία, η βάση δεδομένων δεν θα πρέπει να περιορίζεται στις θεωρήσεις που έχουν παρασχεθεί, αλλά θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με τις αιτήσεις για τη χορήγηση θεωρήσεων οι οποίες απορρίφθηκαν.
38. Ένα τέτοιο σύστημα θα περιλαμβάνει πληροφορίες, οι οποίες σήμερα συγκεντρώνονται ή απαιτούνται από τον αιτούντα, όπως προσωπικά στοιχεία. Επιπλέον, θα μπορεί να λαμβάνεται και να αποθηκεύεται ηλεκτρονικά φωτογραφία του αιτούντος καθώς και τα ανθρωπομετρικά του δεδομένα. Θα πρέπει επίσης να είναι δυνατή η σάρωση και η αποθήκευση των ταξιδιωτικών εγγράφων, γεγονός που θα έχει δύο κύρια πλεονεκτήματα. Κατ' αρχάς, θα μπορεί να επισημαίνεται εύκολα κάθε επακόλουθη μεταβολή του ταξιδιωτικού εγγράφου με σύγκριση του εγγράφου προς το πανομοιότυπο ηλεκτρονικό του αντίγραφο. Κατά δεύτερο λόγο, η αποθηκευμένη εικόνα του ταξιδιωτικού εγγράφου θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ταχεία απόκτηση νέου ταξιδιωτικού εγγράφου στην περίπτωση που το ενδιαφερόμενο άτομο είναι υποχρεωμένο να εγκαταλείψει τη χώρα αλλά προσπαθεί να συγκαλύψει την ταυτότητά του. Σε κάθε περίπτωση, η ανάπτυξη ενός τέτοιου συστήματος θα στηρίζεται σε σαφή προσδιορισμό των αναγκών και των στόχων καθώς και σε λεπτομερή αξιολόγηση των υφιστάμενων πρωτοβουλιών (συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων που ήδη προσφέρονται από το SIS και το VISION) και των πόρων που θα πρέπει να διατεθούν.
39. Το σύστημα θα πρέπει να σχεδιασθεί σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
40. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να ληφθούν επείγοντως μέτρα με στόχο τη δημιουργία ενός κοινού συστήματος αναγνώρισης των θεωρήσεων, χωρίς να παραλειφθεί η μελέτη των τεχνικών και νομικών προβλημάτων που ενδέχεται να προκύψουν.

B. Ανταλλαγή και ανάλυση πληροφοριών

I. Στατιστικά στοιχεία

41. Αναγνωρίζεται ευρέως ότι το επίπεδο και της νόμιμης και της παράνομης μετανάστευσης είναι ιδιαίτερα υψηλό και δεν μπορεί να αγνοηθεί λόγω των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών επιπτώσεων που έχει στις χώρες προορισμού. Ωστόσο, εξ ορισμού, είναι αδύνατον να αποκτηθεί σαφής εικόνα της κλίμακας του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Απλώς μια εκτίμηση της κλίμακας της παράνομης μετανάστευσης μπορεί να προκύψει από τα υφιστάμενα στοιχεία που συνδέονται, λ.χ. με την άρνηση εισόδου, τον εντοπισμό παρανόμων στα σύνορα ή στη χώρα, την απόρριψη αιτήσεων για χορήγηση διεθνούς προστασίας, αιτήσεις για εθνικές διαδικασίες νομιμοποίησης και συνοδευόμενες ή αναγκαστικές επιστροφές.
42. Το Συμβούλιο του Μαΐου 2001 αποφάσισε να εισαγάγει μια δημόσια ετήσια έκθεση αποτελούμενη από στατιστική επισκόπηση και ανάλυση, με σκοπό τη συζήτηση των τάσεων

ως προς τη χορήγηση ασύλου και τα μεταναστευτικά ρεύματα καθώς και των σχετικών εξελίξεων των πολιτικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στην έκθεση αυτή θα μπορούσε να συμπεριλαμβάνεται τμήμα με την ανάλυση δεδομένων σχετικών με την παράνομη μετανάστευση.

43. Συνεπώς, θα πρέπει να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα, ώστε τα κράτη μέλη να διαθέτουν αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία τα οποία θα επιτρέπουν την τακτική ανάλυση τόσο των νόμιμων μεταναστευτικών ρευμάτων όσο και της παράνομης μετανάστευσης.

II. Συλλογή πληροφοριών και ειδικών στοιχείων και ανάλυση

44. Εντούτοις, δεν αρκούν μόνο οι αριθμοί για την κατανόηση του φαινομένου και την προετοιμασία επιχειρησιακών αποφάσεων. Απαιτείται περαιτέρω λεπτομερής ανάλυση των αιτιών του, των μεθόδων εισόδου και των συνεπειών για τις κοινωνίες μας. Τα κράτη μέλη έχουν συγκεντρώσει σημαντικές πληροφορίες και έχουν αποκτήσει πείρα στον τομέα, αλλά η ευρωπαϊκή διάσταση του φαινομένου δεν έχει ακόμη ερευνηθεί επαρκώς. Αν και με τον καιρό έχουν συσταθεί επίσημα και ανεπίσημα δίκτυα για την ανταλλαγή πληροφοριών, απαιτείται περαιτέρω βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών σε ευρωπαϊκό επίπεδο ώστε να καταστεί δυνατή η διαμόρφωση κατάλληλων κοινών πολιτικών από την Κοινότητα, σε συνάρτηση με τα συναφή μέτρα για την Ευρωπόλ, τα οποία περιλαμβάνονται στο παρόν συνολικό σχέδιο.
45. Για να καθιερωθεί συνεχής ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών, ιδρύθηκε ένα κέντρο πληροφόρησης, μελέτης και ανταλλαγών στον τομέα της διέλευσης των συνόρων και της μετανάστευσης (CIREFI), στο οποίο, επί σχεδόν μηνιαίας βάσεως, εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη ανταλλάσσουν πληροφορίες, ειδικότερα σχετικά με τις τρέχουσες τάσεις των παράνομων μεταναστευτικών ρευμάτων. Εντούτοις, θα πρέπει να ενισχυθεί αυτή η μορφή συνεργασίας, που απαιτεί εντονότερη διασύνδεση μεταξύ των επιχειρησιακών υπηρεσιών των κρατών μελών, ιδίως στον τομέα της ανάλυσης. Εν προκειμένω, είναι χρήσιμο να μελετηθεί και η καλύτερη δυνατή χρησιμοποίηση των ήδη υφισταμένων μέσων.
46. Επομένως, μεταξύ άλλων πρωτοβουλιών που θα πρέπει να αναληφθούν σ' αυτόν τον τομέα, θα εκπονηθεί και μια μελέτη σκοπιμότητας με αντικείμενο την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών, σχετικών και με την χώρα προέλευσης, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Λάκεν (σημείο 40).

III. Ανάπτυξη συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης

47. Με το ψήφισμα του Συμβουλίου του Μαΐου 1999 καθιερώθηκε ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για τη διαβίβαση πληροφοριών σχετικά με την παράνομη μετανάστευση και τα δίκτυα μεσαζόντων. Στόχος ήταν να συσταθεί ένα πάγιο και διαρκές πλαίσιο επικοινωνίας, ώστε να μπορούν τα κράτη μέλη να αναφέρουν αμέσως φαινόμενα παράνομης μετανάστευσης.

48. Εντούτοις, το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης ευρίσκεται ακόμη σε υποτυπώδες στάδιο. Τα κυριότερα προβλήματα είναι η ανεπαρκής χρήση του, η έλλειψη διάδοσης των πληροφοριών μεταξύ των ενδιαφερόμενων υπηρεσιών στα κράτη μέλη και η ανεπαρκής τεχνική υποδομή του. Ως πρώτο βήμα, θα μπορούσε να γίνει περαιτέρω επεξεργασία των κοινών κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις περιπτώσεις όπου θα μπορούσε να γίνει χρήση του συστήματος. Πάντως, το βασικό εμπόδιο φαίνεται ότι είναι η διοικητική και τεχνική υποδομή. Στις επιχειρησιακές υπηρεσίες πρέπει να δοθεί η ευκαιρία να παρέχουν και να λαμβάνουν πληροφορίες όσο το δυνατόν ευκολότερα, 7 ημέρες την εβδομάδα και 24 ώρες το εικοσιτετράωρο. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης θα πρέπει να αναπτυχθεί στο Διαδίκτυο ως ασφαλής εστιακός τόπος εσωτερικού δικτύου. Πρέπει να παραδεχθεί κανείς ότι η επιτυχία αυτής της προσέγγισης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το κατά πόσον οι επιχειρησιακές υπηρεσίες θα έχουν δυνατότητα εύκολης πρόσβασης στο σύστημα.

49. Θα πρέπει επομένως να ληφθούν μέτρα για την εφαρμογή και διαχείριση ενός προωθημένου συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης που θα βασίζεται στην ανάπτυξη του ήδη υφιστάμενου συστήματος.

Γ. Μέτρα πριν από τη διέλευση των συνόρων

Ι. Στήριξη και παροχή συμβουλών από υπαλλήλους συνδέσμων

50. Έχουν ήδη γίνει τα πρώτα βήματα για την ανάπτυξη του θεσμού των υπαλλήλων συνδέσμων σε χώρες διέλευσης και προέλευσης και για το συντονισμό αυτών των προσπάθειών στα κράτη μέλη. Κατ' εφαρμογή των συμπερασμάτων του Συμβουλίου του Νοεμβρίου 2000 και του Μαΐου 2001, έχει συσφιχθεί το δίκτυο των υπαλλήλων συνδέσμων των κρατών μελών, για παράδειγμα στη συνεργασία στο χώρο των δυτικών Βαλκανίων.

51. Στο μέλλον, η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει τη δικτύωση των υπαλλήλων συνδέσμων στις μεταναστευτικές και αεροπορικές υπηρεσίες, ενθαρρύνοντας τη στενότερη συνεργασία. Πρέπει να εξασφαλισθεί η διαρκής ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ υπαλλήλων συνδέσμων τοποθετημένων στις μεταναστευτικές και αεροπορικές υπηρεσίες καθώς και στην αστυνομία και άλλων υπαλλήλων των υπηρεσιών πληροφοριών των κρατών μελών. Πρέπει να διεξάγεται τακτικά από κοινού επιμόρφωσή τους βάσει καθηκόντων και αποστολών που έχουν οριστεί εκ των προτέρων και θα πρέπει να υποβοηθηθεί η αμοιβαία στήριξη των υπαλλήλων συνδέσμων.

52. Κατά συνέπεια και επειδή επιβάλλονται ο συντονισμός και η ευθυγράμμιση των ενεργειών των κρατών μελών κατά τη χρησιμοποίηση υπαλλήλων συνδέσμων και εμπειρογνομόνων συνδέσμων καθώς και άλλων φορέων του τομέα αυτού, και επίσης μεγαλύτερη συνεργασία στους ελέγχους και την επιβίβαση στα σημεία προέλευσης θα πρέπει να ληφθούν, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία που αποκτήθηκε στην περιοχή των Βαλκανίων, ενώ θα μπορούσαν να επεκταθούν και σε άλλες περιοχές που παρουσιάζουν για την Ένωση στρατηγικό χαρακτήρα, για τον αποτελεσματικό συντονισμό

των καθηκόντων, της κατάρτισης και της τοποθέτησης των υπαλλήλων συνδέσμων, με τη δημιουργία ενός δικτύου πληροφοριών όλων των υπαλλήλων συνδέσμων των κρατών μελών που καταρτίζουν κοινές εκθέσεις με στόχο τη μεταγενέστερη ανάλυσή τους από την Ομάδα GIREFI, σε συνάρτηση με την ανάπτυξη του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης.

ΙΙ. Τεχνική και χρηματοδοτική ενίσχυση ενεργειών σε τρίτες χώρες

53. Κατά την εφαρμογή της μεθόδου «των κρίκων της αλυσίδας», είναι ουσιαστική η ενίσχυση των μέτρων με στόχο τις χώρες προέλευσης και διέλευσης. Μερικές από αυτές τις μορφές βοήθειας είχαν ήδη επισημανθεί με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε, ενόψει ειδικότερα της παροχής βοήθειας στις χώρες αυτές προκειμένου να ενισχυθεί η ικανότητά τους στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και στην αντιμετώπιση εκ μέρους τους των υποχρεώσεων επανεισοδοχής. Υπενθυμίζονται σχετικά και τα σχέδια δράσης που έχει εκπονήσει η Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για το Άσυλο και την Μετανάστευση.

54. Στα πλαίσια αυτά μπορούν να χρηματοδοτηθούν σχέδια στους εξής τομείς:

- Στήριξη της υποδομής για τους αιτούντες άσυλο
- Ανάπτυξη διαρθρώσεων δημόσιας καταγραφής
- Εγκατάσταση κέντρων υποδοχής παράνομων μεταναστών σε χώρες διέλευσης
- Εκστρατείες ευαισθητοποίησης
- Βελτίωση της ασφάλειας των εγγράφων
- Καταπολέμηση της δωροδοκίας
- Χρησιμοποίηση υπαλλήλων συνδέσμων
- Συναντήσεις εμπειρογνομόνων, κατάρτιση, σεμινάρια
- Στήριξη του επαναπατρισμού των παράνομων μεταναστών
- Βελτίωση της διαχείρισης και του εξοπλισμού για τον έλεγχο των συνόρων.

55. Θα πρέπει, συνεπώς, στο πλαίσιο των διαθέσιμων πόρων να ληφθούν μέτρα προκειμένου να συμπληρωθούν οι εθνικές δράσεις τεχνικής και χρηματοδοτικής ενίσχυσης που διεξάγονται σε τρίτες χώρες στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών κατευθυντήριων γραμμών για τη μετανάστευση, να δοθεί δε ιδιαίτερη προσοχή στη γενικότερη συνοχή των εξωτερικών δράσεων της Ένωσης.

III. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης

56. Στο σημείο 22 των συμπερασμάτων του Τάμπερε, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανέφερε τις ενημερωτικές εκστρατείες στις χώρες προέλευσης ως ένα ακόμη μέσο για να ασκηθεί επιρροή στην παράνομη μετανάστευση. Η ιδέα των ενημερωτικών εκστρατειών θα πρέπει να ερμηνευθεί με την ευρύτερη έννοιά της. Μπορούν να εξετασθούν πρωτοβουλίες που αποβλέπουν στη συνειδητοποίηση του κοινού εν γένει στα προβλήματα και τους κινδύνους που σχετίζονται με την παράνομη μετανάστευση καθώς και συντονισμένες πρωτοβουλίες με στόχο συγκεκριμένες ομάδες, όπως οι άνεργοι, οι γυναίκες ή οι σπουδαστές.
57. Επομένως, και δεδομένου ότι η προετοιμασία των ενημερωτικών εκστρατειών από πλευράς τόσο Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και κρατών μελών, απαιτεί εξειδικευμένες λύσεις για την αντίστοιχη χώρα προέλευσης ή ακόμη και περιφέρεια καθώς και ότι η πολιτιστική διάσταση αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο των εκστρατειών αυτού του τύπου, ο σχεδιασμός τους πρέπει να διεξάγεται προσεκτικά και με τρόπο που να εξασφαλίζει το επιθυμητό αποτέλεσμα των εκστρατειών στην περιοχή και το κοινό που αποτελούν τον στόχο τους.

Δ. Μέτρα σχετικά με τη διαχείριση των συνόρων

58. Οι υψηλών προδιαγραφών έλεγχοι στα εξωτερικά σύνορα αποτελούν σημαντική συμβολή στην πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης. Πρέπει να τονισθεί επίσης ότι η διαχείριση των συνόρων δεν εστιάζεται μόνο στην πλευρά της μετανάστευσης αλλά και σε άλλους στόχους: τελωνειακά θέματα, κυκλοφοριακή ασφάλεια, πρόληψη της εισόδου επικινδύνων ή παρανόμων εμπορευμάτων, αναγνώριση ατόμων καταζητούμενων για σύλληψη ή απέλαση κατ' αίτηση αρμόδιας δικαστικής αρχής κ.λπ.
59. Όλα αυτά τα στοιχεία πρέπει να συμπεριληφθούν σε μια συνεκτική στρατηγική, που ως βάση θα πρέπει να έχει τα Συμπεράσματα του Τάμπερε και του Λάκεν. Θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψη η επικείμενη ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα τους μεθοριακούς ελέγχους, καθώς και τα αποτελέσματα της μελέτης του εφικτού της ευρωπαϊκής πολιτικής για τα σύνορα και το Σεμινάριο για την αστυνόμευση και την ασφάλεια των συνόρων.

I. Η διαχείριση των συνόρων στην προοπτική κοινού χώρου

60. Η ύπαρξη και βελτίωση των εξωτερικών μεθοριακών ελέγχων, για τους οποίους θα πρέπει να υπάρχει ένα σύστημα εκτίμησης κινδύνων, σε έναν κοινό χώρο όπως αυτός που προέκυψε από τη σύμβαση εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν της 14ης Ιουνίου 1985 σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα, δεν πρέπει να μας κάνει να παραβλέψουμε την πραγματικότητα των παράνομων μεταναστευτικών ρευμάτων στο εσωτερικό αυτού του κοινού χώρου, αλλά πρέπει να αποφεύγεται η είσοδος αλλοδαπών οι οποίοι μετά τη νόμιμη διαμονή τους ενδέχεται να παραμείνουν παράνομα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

61. Συνεπώς, τα ανεπιθύμητα αποτελέσματα της κατάργησης των ελέγχων στα κοινά σύνορα ιδιαίτερα υπό την προοπτική της διευρύνσης καθώς και η διευκόλυνση της παράνομης μετάβασης από ένα κράτος μέλος σε άλλο, που ενδέχεται να προσελκύσει τα δίκτυα τα οποία ασχολούνται με την εμπορία ανθρώπων, πρέπει να αντιμετωπισθούν με αποτελεσματικά μέτρα βασιζόμενα στην πραγματικότητα αυτή, ώστε να αποφεύγεται η μετάβαση από ένα κράτος μέλος σε άλλο προς το σκοπό της παράνομης εγκατάστασης, χωρίς ωστόσο να θίγεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων σε ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης του Άμστερνταμ, του προγράμματος δράσης της Βιέννης και των συμπερασμάτων του Τάμπερε και του Λάκεν.

II. Δραστηριότητες στον τομέα του ελέγχου των θαλασσίων συνόρων

62. Από τις στατιστικές προκύπτει ότι η άφιξη παρανόμων μεταναστών δια θαλάσσης αυξήθηκε κατά τα τελευταία χρόνια για διαφόρους λόγους (έκτακτη των θαλασσίων συνόρων, δυσκολία της άσκησης ελέγχου σε αυτά ...).
63. Η κατάσταση αυτή καταδεικνύει ότι είναι αναγκαίο να εγκριθούν οι κατάλληλες νομοθετικές ή/και επιχειρησιακές πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με στόχο τη βελτίωση των ελέγχων στα θαλάσσια σύνορα. Προς τούτο, η Επιτροπή καλείται να διεξαγάγει μια μελέτη του εφικτού της βελτίωσης του εν λόγω ελέγχου.

III. Κοινό εκπαιδευτικό πρόγραμμα και κατάρτιση

64. Όπως τονίστηκε ήδη, οι μεθοριακοί έλεγχοι διεξάγονται σύμφωνα με ενιαίες αρχές που απορρέουν από κοινούς κανόνες. Ωστόσο, πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω αυτά τα στοιχεία. Βασικός παράγοντας για την ενίσχυση της ποιότητας της συνεργασίας θα μπορούσε να αποτελέσει η εκπόνηση εναρμονισμένου εκπαιδευτικού προγράμματος για τους υπαλλήλους της μεθοριακής φρουράς, που να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των εθνικών προγραμμάτων κατάρτισης.
65. Άλλο μέτρο για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών μεθοριακού ελέγχου είναι η εναρμόνιση της κατάρτισης των υπαλλήλων της μεθοριακής φρουράς. Τα θέματα μεθοριακών ελέγχων πρέπει να τυγχάνουν χειρισμού από ειδικευμένη υπηρεσία, γεγονός που απαιτεί συγκεκριμένη τεχνογνωσία. Η διαχείριση μιας επαγγελματικού επιπέδου μεθοριακής φρουράς απαιτεί σαφώς επικεντρωμένη εκπαίδευση και κατάρτιση. Επιπλέον, δεν πρέπει να λησμονούνται οι διαφορές ως προς το νομοθετικό πλαίσιο του κάθε κράτους. Θα πρέπει να μελετηθεί προσεκτικά η ενδεχόμενη συμβολή της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (ΕΑΑ) στην επίτευξη αυτών των στόχων.
66. Συνεπώς, πρέπει να εξετασθεί κατά πόσον οι συγκεκριμένες ανάγκες θα ήταν καλύτερο να αντιμετωπισθούν με τη δημιουργία ενός δικτύου των υφιστάμενων δυνατοτήτων κατάρτισης σε εθνικό επίπεδο, που θα προσφέρει κατάλληλες και εξειδικευμένες υπηρεσίες, όπως σχεδιασμό προγράμματος, σεμινάρια, εργαστήρια κ.λπ., ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη δράσεων κοινής κατάρτισης.

IV. Συνεργασία στη διαχείριση των συνόρων και εκτέλεση από κοινές ομάδες

67. Τα άρθρα 7 και 47 της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν προβλέπουν στενότερη συνεργασία στον τομέα των μεθοριακών ελέγχων. Η συνεργασία αυτή μπορεί να λάβει τη μορφή ανταλλαγής υπαλλήλων συνδέσμων. Με βάση διμερείς συμφωνίες ήδη γίνονται αμοιβαίες αποσπάσεις υπαλλήλων συνδέσμων, οι οποίοι μπορούν να τοποθετηθούν στις υπηρεσίες φύλαξης των εξωτερικών συνόρων. Οι υπάλληλοι αυτοί δεν εκτελούν καθήκοντα που συνδέονται με την κυριαρχία της χώρας, αλλά παρέχουν συμβουλές και στήριξη στις αρχές που είναι αρμόδιες για τη φύλαξη των συνόρων. Πρέπει να εξετασθεί με ποιον τρόπο θα βελτιωθεί βαθμιαίως αυτού του τύπου η ανταλλαγή όχι μόνο με διμερή συνεργασία των κρατών μελών αλλά με συγκροτημένη κοινοτική προσέγγιση. Σημαντικό είναι επίσης το να ληφθεί υπ' όψη η προσχώρηση νέων κρατών μελών. Θα μπορούσε να μελετηθεί η σκοπιμότητα ορισμένων τεχνικών υπηρεσιών στήριξης της συνεργασίας σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο της 15ης Νοεμβρίου 2001 στο σημείο το σχετικό με τη βελτίωση της συνεργασίας και του συντονισμού σε επιχειρησιακό επίπεδο.

68. Κατά συνέπεια, με την επιφύλαξη των σχετικών συμφωνιών μεταξύ κρατών μελών, και λόγω της ανάγκης να εξετασθούν η δημιουργία και η σύνδεση των διαφόρων επιχειρησιακών υπηρεσιών των κρατών μελών, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα ώστε να αναπτυχθεί και να εντατικοποιηθεί η πρακτική συνεργασία και ο συντονισμός κατά τους μεθοριακούς ελέγχους και την παρακολούθηση των συνόρων καθώς και για να εξετασθούν η ανάγκη και η βιωσιμότητα μιας κοινής υπηρεσίας εξωτερικών συνόρων.

E. Πολιτική επανεισδοχής και επαναπατρισμού

69. Η πολιτική επανεισδοχής και επαναπατρισμού αποτελεί αναπόσπαστο και καίριο τμήμα της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης. Λόγω της μεγάλης σημασίας της, θα πρέπει να μελετηθεί ξεχωριστά, ανεξάρτητα και διεξοδικότερα και για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει επείγοντως Πράσινη Βίβλο σχετικά με την ανάλυση των διαφόρων μέτρων και δράσεων για την υλοποίηση μιας κοινοτικής πολιτικής επαναπατρισμού, όπου θα εξετάζεται και κατά πόσον είναι σκόπιμο να συσταθεί ένα όργανο χρηματοδότησης του επαναπατρισμού.

70. Ωστόσο, μπορούν ήδη να επισημανθούν ορισμένες συγκεκριμένες δράσεις και να μελετηθεί η εφαρμογή τους στην πράξη.

I. Κατάρτιση κοινής προσέγγισης και συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών για την εφαρμογή μέτρων επαναπατρισμού

71. Μια κοινοτική πολιτική επαναπατρισμού θα πρέπει να βασίζεται σε δύο στοιχεία: κοινές αρχές και κοινούς κανόνες. Μια σημαντική κοινή αρχή, π.χ. είναι η εδραίωση της υποχρέωσης επανεισδοχής των ίδιων υπηκόων, αρχή που είναι σύμφωνη

με το διεθνές δίκαιο και επιβεβαιώνεται στα συμπεράσματα του Τάμπερε (σημείο 26). Επί πλέον, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι υπήκοοι των τρίτων χωρών εγκαταλείπουν το έδαφος των κρατών μελών, εφόσον σύμφωνα με το νομικό καθεστώς τους δεν επιτρέπεται η διαρκής ή προσωρινή διαμονή τους σ' αυτά τα κράτη.

72. Οι κοινές δράσεις και ρυθμίσεις, ωστόσο, δεν πρέπει να αποτελούν εμπόδιο για τη διοικητική συνεργασία των κρατών μελών, η οποία πρέπει να βελτιωθεί και να ενισχυθεί.

73. Σ' αυτό το πλαίσιο, πρέπει να σημειωθεί ότι το ευρωπαϊκό σύστημα αναγνώρισης θεωρήσεων, όπως περιγράφεται ανωτέρω, θα διευκολύνει σημαντικά τη διαδικασία αναγνώρισης των παρανόμως διαμενόντων και την παροχή ταξιδιωτικών εγγράφων προς επαναπατρισμό.

74. Κατά συνέπεια, με την επιφύλαξη της θέσπισης κοινών αρχών, θα πρέπει να προωθηθεί μια στενότερη συνεργασία σχετικά με τα σημεία διέλευσης και επανεισδοχής καθώς και με την εξακρίβωση των παρανόμως διαμενόντων και την παροχή ταξιδιωτικών εγγράφων προς επαναπατρισμό.

II. Συμφωνίες επανεισδοχής με τρίτες χώρες

75. Θα πρέπει να αναπτυχθεί η ιδέα των συμφωνιών επανεισδοχής, που έχει επικυρωθεί στο σημείο 27 των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε. Ωστόσο, πριν από τη διαπραγμάτευση οποιασδήποτε συμφωνίας επανεισδοχής, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών.

76. Δεν χρειάζεται, ωστόσο, να αναμείνουμε τη σύναψη και την εφαρμογή των πρώτων κοινοτικών συμφωνιών επανεισδοχής, τις οποίες διαπραγματεύεται η Επιτροπή με βάση την εντολή που της έχει αναθέσει το Συμβούλιο, χωρίς καθυστέρηση, οι τρίτες χώρες από τις οποίες προέρχεται η παράνομη μετανάστευση και να συναφθούν μ' αυτές νέες συμφωνίες επανεισδοχής, όπως προβλέπεται στα συμπεράσματα του Λάκεν (σημείο 40). Η ΕΕ θα πρέπει επίσης να κάνει χρήση του πολιτικού της βάρους και να ενθαρρύνει τις τρίτες χώρες που εμφανίζουν κάποια απροθυμία στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων επανεισδοχής.

77. Θα πρέπει, επομένως, να καθοριστούν οι τρίτες χώρες με τις οποίες πρέπει να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις για τη σύναψη νέων συμφωνιών επανεισδοχής και να καταρτιστούν κοινές δράσεις προκειμένου να συμμορφωθούν αυτές οι χώρες με την υποχρέωση επανεισδοχής των υπηκόων τους, σύμφωνα με τους κανόνες του διεθνούς δικαίου. Οι εν λόγω συμφωνίες θα πρέπει να περιέχουν και την υποχρέωση επανεισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών και απατρίδων που προέρχονται από την οικεία χώρα ή έχουν διαμείνει σ' αυτήν.

III. Διέλευση επαναπατριζόμενων

78. Το θέμα της διέλευσης συνδέεται στενά με την επανεισοδοχή: σε πολλές περιπτώσεις διαπιστώνεται ότι οι υπήκοοι τρίτων χωρών που βρίσκονται παρανόμως στο έδαφος των κρατών μελών, δεν έχουν αφιχθεί κατ' ευθείαν από τη χώρα προέλευσής τους, αλλά μέσω του εδάφους άλλων χωρών.
79. Θα πρέπει, συνεπώς, να θεσπισθούν κανόνες για τη διέλευση των επαναπατριζόμενων σε επίπεδο ΕΕ καθώς και με τρίτες χώρες.

IV. Κοινοί κανόνες για τις διαδικασίες επαναπατρισμού

80. Διαπιστώνονται μεγάλες διαφορές μεταξύ των κανονιστικών διατάξεων, σχετικά με τις διαδικασίες επαναπατρισμού και τις αντίστοιχες διοικητικές πρακτικές, πράγμα το οποίο δυσχεραίνει τη μελλοντική θέσπιση μιας αποτελεσματικής κοινής πολιτικής επαναπατρισμού των υπηκόων των τρίτων χωρών που διαμένουν παρανόμως στο έδαφος των κρατών μελών.
81. Κατά συνέπεια, θα ήταν σκόπιμο να αναλυθεί η δυνατότητα θέσπισης, σύμφωνα με το εδάφιο β' της παράγραφος 3 του άρθρου 63 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέτρων με στόχο τη διαμόρφωση κοινών κανόνων για τις διαδικασίες επαναπατρισμού.

ΣΤ. Ευρωπαϊκή

82. Η επισημάνση και η εξάρθρωση εγκληματικών δικτύων αποτελούν υψηλές προτεραιότητες στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης. Η ενέργεια αυτή προωθείται με την αστυνομική συνεργασία, στο πλαίσιο της οποίας μπορεί να ενισχυθεί ο ρόλος της Ευρώπης.
83. Ο σκοπός του έργου της Ευρώπης στον τομέα της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης είναι, όπως και σε άλλους τομείς, να παράσχει στήριξη στα κράτη μέλη για την πρόληψη, τη διερεύνηση και την ανάλυση των συγκεκριμένων εγκληματικών ενεργειών. Η Ευρώπη παρέχει στρατηγικά προϊόντα που περιλαμβάνουν όχι μόνο περιγραφικά στοιχεία αλλά και προβλέψεις και επιτρέπουν την κατάλληλη εκτίμηση του κινδύνου και των απειλών. Η Ευρώπη προσφέρει επιχειρησιακή στήριξη με δελτία ειδικών στοιχείων και φακέλους αναλυτικών εργασιών. Στηρίζει επίσης κοινές έρευνες και επιχειρήσεις. Οι κοινές επιχειρήσεις που έχουν διεξαχθεί ήδη έχουν οδηγήσει στην παρακολούθηση καθώς και τη σύλληψη, κράτηση και καταδίκη πολλών υπόπτων.
84. Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα ώστε να δοθούν στην Ευρώπη περισσότερες επιχειρησιακές εξουσίες που θα της παράσχουν τη δυνατότητα να συνεργάζεται με τις εθνικές αρχές για την

πάταξη της εμπορίας ανθρώπων ή της λαθραίας μεταφοράς τους, όπως κατέληξε η επιχειρησιακή ομάδα αρχηγών αστυνομίας της ΕΕ το Μάρτιο του 2001.

85. Συνεπώς, προς το σκοπό αυτό, θα έπρεπε να γίνει πλήρης χρήση του άρθρου 30 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ευρώπη να έχει τη δυνατότητα:

- να διευκολύνει και να στηρίζει περαιτέρω την προετοιμασία, το συντονισμό και την εκτέλεση ειδικών ερευνών των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, περιλαμβανομένων των επιχειρησιακών δράσεων των κοινών ερευνητικών ομάδων, με την υποστήριξη εκπροσώπων της Ευρώπης,
- να ζητεί από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να διεξάγουν έρευνες σε συγκεκριμένες υποθέσεις και να διενεργεί ειδικές έρευνες τις οποίες να μπορεί να θέσει στη διάθεση των κρατών μελών για να τα βοηθήσει στη διερεύνηση υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων ή λαθραίας μεταφοράς τους,
- να συμβάλλει, στο μέτρο του δυνατού και εφόσον κρίνεται σκόπιμο, στην ταξινόμηση και ανταλλαγή πληροφοριών των φορέων επιβολής του νόμου όσον αφορά ύποπτες οικονομικές συναλλαγές σχετικές με την εμπορία ανθρώπων και τη λαθραία μεταφορά τους. Η διαχειριστική μονάδα της Ευρώπης έχει κληθεί να εξετάσει τη σύναψη συμφωνιών με τις χώρες διέλευσης για να ενθαρρυνθεί η επιχειρησιακή ανταλλαγή πληροφοριών.

Ζ. Κυρώσεις

86. Πολλά νομοθετικά και πρακτικά μέσα που ενσωματώνει σταδιακά η ΕΕ σε στενά συνδεδεμένους τομείς όπως η αστυνομική και δικαστική συνεργασία, πρέπει επίσης να τεθούν σε λειτουργία κατά τρόπο συγκεκριμένο ώστε να εξευρεθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την καταπολέμηση των διακινητών και λαθρομεταφορέων μεταναστών. Οι δικαστικοί σύνδεσμοι, όπου υπάρχουν, το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο, και κυρίως η Eurojust, θα πρέπει να ενισχύσουν τις δραστηριότητές τους για να επικεντρώσουν τη δράση τους σε αυτόν τον τύπο αδικήματος. Εξάλλου, η έγκριση της σύμβασης για αμοιβαία δικαστική συνδρομή, στις 29 Μαΐου 2000, και οι πρόσφατες προσθήκες στο πρωτόκολλό της με στόχο τη βελτίωση της αμοιβαίας συνδρομής σε ποινικά θέματα, ειδικότερα στο χώρο της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες και του οικονομικού εγκλήματος, θα αποτελέσουν σημαντικά μέσα για να βελτιωθεί η αποδοτικότητα της δικαστικής συνεργασίας στην καταπολέμηση της λαθραίας μεταφοράς και της εμπορίας ανθρώπων.

I. Λαθραία μεταφορά ανθρώπων

Διάκριση μεταξύ της λαθραίας μεταφοράς και της εμπορίας ανθρώπων

87. Οι εκφράσεις «λαθραία μεταφορά» και «εμπορία» συχνά χρησιμοποιούνται ως συνώνυμα, αν και θα πρέπει να γίνει σαφής διάκριση λόγω ουσιαστικών διαφορών. Κάτι τέτοιο είναι χρήσιμο και από την άποψη της επιβολής του νόμου. Διευκρίνιση των όρων και των ορισμών έγινε στο πλαίσιο της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος και των δύο πρόσθετων πρωτοκόλλων για τη μεταφορά και την εμπορία, που υπεγράφησαν στο Παρίσι στις 15 Δεκεμβρίου 2001.
88. Οι ορισμοί αυτοί καθιστούν σαφές ότι η λαθραία μεταφορά συνδέεται με τη στήριξη της παράνομης διέλευσης των συνόρων και την παράνομη είσοδο. Ως εκ τούτου, η λαθραία μεταφορά ενέχει πάντοτε ένα διεθνικό στοιχείο. Κάτι τέτοιο όμως δεν είναι απαραίτητο και για την εμπορία, όπου βασικό στοιχείο είναι ο σκοπός της εκμετάλλευσης. Στην εμπορία συμπεριέχεται η πρόθεση εκμετάλλευσης ατόμου, κατ' αρχήν ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο το θύμα έφθασε στον τόπο όπου πραγματοποιείται η εκμετάλλευση. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει, σε περιπτώσεις διέλευσης συνόρων, νόμιμη ή παράνομη είσοδο στη χώρα προορισμού. Η παράνομη μετανάστευση μπορεί επίσης να καλύπτει πτυχές της εμπορίας ανθρώπων, έχει όμως ευρύτερο πεδίο και μεγαλύτερη σχέση με τη γενικότερη παράνομη είσοδο και διαμονή προσώπων. Ως εκ τούτου, οι παράνομοι μετανάστες, υπό ευρεία έννοια, δεν είναι απαραίτητως θύματα εμπορίας ανθρώπων.
89. Συνεπώς, σχετικά με τη λαθραία μεταφορά ανθρώπων θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία:

- ότι, όσον αφορά το θέμα της λαθραίας μεταφοράς μεταναστών, το άρθρο 27 της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν ορίζει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη «υποχρεούνται να θεσμοθετήσουν τις αρμόζουσες κυρώσεις κατά οιοδήποτε ο οποίος για κερδοσκοπικούς λόγους βοηθά ή προσπαθεί να βοηθήσει ένα ξένο να εισέλθει ή να διαμείνει στο έδαφος ενός εκ των συμβαλλομένων μερών, κατά παράβαση της νομοθεσίας του μέρους αυτού της σχετικής με την είσοδο και διαμονή των ξένων»,
- ότι το Συμβούλιο πρόσφατα κατέληξε σε πολιτική συμφωνία σχετικά με μια οδηγία όπου ορίζεται η υποβολή της παράνομης εισόδου, της μετακίνησης και της διαμονής και συνοδευτική απόφαση-πλαίσιο για την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου για την καταστολή της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου και διαμονής.

II. Εμπορία ανθρώπων

90. Το Συμβούλιο κατέληξε σε πολιτική συμφωνία σχετικά με οδηγία-πλαίσιο που ρυθμίζει τις πτυχές ουσιαστικού ποινικού δικαίου όσον αφορά την εμπορία ανθρώπων. Εξάλλου, στο χώρο των νομοθετικών μέτρων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, είναι επίσης σημαντικό να τονισθεί ότι πρέπει να επικεντρωθεί η προσοχή στα θύματα. Ιδιαίτερα σχετική εν προκειμένω είναι η θέσπιση της απόφασης-πλασίου της 15ης Μαρτίου 2001 σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων στην ποινική διαδικασία. Σε αυτήν προβλέπονται μέτρα για τη διασφάλιση του δικαιώματος των θυμάτων στην ενημέρωση και την προστασία σε συνάρτηση με την ποινική διαδικασία.
91. Σημαντικό είναι να διευκρινισθεί το καθεστώς των θυμάτων εμπορίας όσον αφορά ορισμένα πλεονεκτήματα ή κάποια ειδική αρωγή όταν είναι πρόθυμα να συνεργασθούν στις ανακρίσεις κατά των εκμεταλλευτών τους. Μια τέτοια διευκρίνιση θα αποτελούσε τη βάση για βοήθεια και προστασία καλύτερα διαρθρωμένες και άμεσα επικεντρωμένες αφενός στην ατομική κατάσταση και τις ανάγκες των θυμάτων και αφετέρου στην ανάγκη επιβολής του νόμου και αποτελεσματικής αντιμετώπισης των διακινητών από τη δικαστική εξουσία.

III. Παράνομη απασχόληση

92. Σημαντικός αριθμός παράνομων μεταναστών εισέρχεται στη χώρα προορισμού νόμιμα, αλλά παραμένει πέραν των ορίων της νόμιμης διαμονής λόγω της δυνατότητας συνέχισης της εργασίας του. Μετά τη σύσταση του Συμβουλίου της 27ης Σεπτεμβρίου 1996 για την καταπολέμηση της παράνομης απασχόλησης υπηκόων τρίτων χωρών το Συμβούλιο δεν έχει επιληφθεί του ευαίσθητου θέματος της παράνομης μετανάστευσης υπηκόων τρίτων χωρών. Το 1998 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την παράνομη εργασία, στην οποία τίθεται και το θέμα της παράνομης απασχόλησης υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα.
93. Συνεπώς, για να αντιμετωπισθεί στο σύνολό του το πρόβλημα της παράνομης μετανάστευσης, θα πρέπει να αντιμετωπισθεί το θέμα της παράνομης απασχόλησης των παρανόμως διαμενόντων, αφού διεξαχθεί μελέτη των σχετικών νομοθεσιών των κρατών μελών.

IV. Παράνομη μετανάστευση και οικονομικά πλεονεκτήματα

94. Σημειώθηκε πρόοδος ως προς την εκπόνηση και θέσπιση κανόνων σχετικών με τη νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος για την πρόληψη και την καταστολή της λαθραίας μεταφοράς μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων.

95. Συνεπώς, θα πρέπει ως γενική αρχή, να δίδεται προτεραιότητα στην κατάσχεση κάθε οικονομικού κέρδους από εγκληματικές ενέργειες σχετικές με την παράνομη μετανάστευση, καθώς και στην δήμευση των μεταφορικών μέσων που χρησιμοποιήθηκαν για την παράνομη μεταφορά μεταναστών. Για το λόγο αυτό, πρέπει να θεσπισθούν και να εφαρμόζονται επαρκώς κανόνες περί κατασχέσεως, όπου αυτό δεν έχει ήδη γίνει. Σε αυτές θα περιλαμβάνονται διατάξεις για την ευθύνη των νομικών προσώπων που ενέχονται στις ενέργειες αυτές. Για παράδειγμα, κυρώσεις κατά νομικών προσώπων θα μπορούσαν να είναι ο αποκλεισμός από δημόσιες παροχές ή η απαγόρευση άσκησης εμπορικής δραστηριότητας. Επιπλέον, στους διακινητές, λαθρομεταφορείς ή κάθε πρόσωπο που φέρει ευθύνη πρέπει να καταλογίζονται πλήρως όλα τα έξοδα επαναπατρισμού, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών κοινωνικής πρόνοιας και άλλων δημόσιων δαπανών κατά τη διάρκεια της διαμονής των παράνομων μεταναστών.

V. Ευθύνη του μεταφορέα

96. Οι μεταφορείς είναι σήμερα υπεύθυνοι για την επιστροφή αλλοδαπών στους οποίους δεν επιτρέπεται η είσοδος βάσει του άρθρου 26 της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν της 14ης Ιουνίου 1985. Επιπλέον, οι μεταφορείς υποχρεούνται να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να βεβαιώνονται ότι ένας αλλοδαπός έχει στην κατοχή του ισχύοντα ταξιδιωτικά έγγραφα. Τον Ιούνιο του 2001 το Συμβούλιο εξέδωσε οδηγία με την οποία συμπληρώνονται οι διατάξεις του άρθρου 26 και στην οποία περιλαμβάνονται τρία προαιρετικά πρότυπα κυρώσεων για τους μεταφορείς που δεν πληρούν τις υποχρεώσεις τους.

97. Θα πρέπει, συνεπώς, να επιτευχθεί η παρακολούθηση των προσανατολισμών της σχετικής οδηγίας, ώστε να υπάρξει μέριμνα για τη μεταφορά της στο εσωτερικό δίκαιο και την εφαρμογή της.

III. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

98. Τα μέτρα και οι δράσεις που θα πρέπει να σχεδιασθούν και να εφαρμοσθούν για την πρόληψη και την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, ως ουσιώδες μέρος της κοινής πολιτικής ασύλου και μετανάστευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει, σύμφωνα με όσο είδαμε σε αυτό το συνολικό σχέδιο για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων, να είναι πολλά και πολύ ποικίλης φύσεως, διότι απαιτείται χάριν της πλήρους αποτελεσματικότητάς του, να προβλεφθεί ένας μηχανισμός παρακολούθησης και αξιολόγησης των πρωτοβουλιών που υποβλήθηκαν και της προόδου και των επιτευγμάτων που σημειώθηκαν.

99. Αυτή η παρακολούθηση και αξιολόγηση θα πρέπει να γίνεται στο πρόσφορο επίπεδο και κατά τακτική περίοδο, ώστε να εξασφαλισθεί ταχεία εφαρμογή του φιλόδοξου προγράμματος εργασίας που χαράζεται με αυτήν την πράξη, και να λαμβάνονται υπ' όψη οι νέες διαστάσεις τις οποίες παρουσιάζει το φαινόμενο της μετανάστευσης σε παγκόσμια κλίμακα.

100. Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων επομένως, θα πρέπει να εκπονεί μια ετήσια έκθεση παρακολούθησης και αξιολόγησης του συνολικού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η δε έκθεση αυτή θα πρέπει να διαβιβάζεται στο Συμβούλιο για να συζητηθεί.

101. Η ετήσια έκθεση παρακολούθησης και αξιολόγησης, της Επιτροπής, θα περιλαμβάνει ένα πίνακα αποτελεσμάτων, ο οποίος επίσης θα ενημερώνεται κατ' έτος, όπου θα εμφανίζεται η πρόοδος που θα έχει επιτευχθεί ως προς κάθε μέτρο και δράση που θα έχουν εφαρμοσθεί.

102. Επίσης, η Επιτροπή καλείται να λαμβάνει υπ' όψη της το περιεχόμενο του προκειμένου συνολικού σχεδίου κατά την εκπόνηση των μελλοντικών πρωτοβουλιών που υποβάλλει στο Συμβούλιο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΘΕΣΠΙΣΤΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΤΕΘΟΥΝ ΣΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ⁽¹⁾

Πολιτική θεωρήσεων	Ενιαίοι κανόνες θεώρησης και ασφάλειας	Βραχυπροθέσμως: βελτίωση της ασφάλειας των εγγράφων, βάσει των νέων τεχνολογιών. Μεσοπροθέσμως: δυνατότητα να περιληφθούν στα έγγραφα βιομετρικά δεδομένα.
	Δημιουργία κοινών διοικητικών διαρθρώσεων	Βραχυπροθέσμως: εφαρμογή «πιλοτικού προγράμματος» χρησιμοποίησης κοινών υποδομών. Βραχυπροθέσμως: ενίσχυση της προξενικής συνεργασίας. Μεσοπροθέσμως: έναρξη λειτουργίας ενοποιημένων προξενικών γραφείων.
	Ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού συστήματος αναγνώρισης των θεωρήσεων	Βραχυπροθέσμως: εκπόνηση μελέτης του εφικτού, για να καθοριστούν τα χαρακτηριστικά του κοινού συστήματος αναγνώρισης θεωρήσεων. Μεσοπροθέσμως: εφαρμογή του κοινού συστήματος αναγνώρισης θεωρήσεων
Ανταλλαγή και ανάλυση πληροφοριών	Στατιστικές	Βραχυπροθέσμως: ετήσια έκδοση στατιστικής περιγραφής και ανάλυσης των δεδομένων. Μεσοπροθέσμως: αναθεώρηση του συστήματος.
	Συλλογή πληροφοριών και ειδικών στοιχείων και ανάλυση	Βραχυπροθέσμως: εκπόνηση μιας μελέτης του εφικτού με αντικείμενο την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες βελτίωσης των ήδη υφισταμένων μέσων. Μεσοπροθέσμως: καθορισμός ενός ευρωπαϊκού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών.
	Ανάπτυξη συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης	Βραχυπροθέσμως: εφαρμογή και αξιολόγηση του υφισταμένου συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης
Μέτρα πριν από τη διέλευση των συνόρων	Παροχή συμβουλών και στήριξη από υπαλλήλους συνδέσμων	Βραχυπροθέσμως: επαύξηση της συνεργασίας του δικτύου των υπαλλήλων συνδέσμων.
	Τεχνική και χρηματοδοτική ενίσχυση ενεργειών σε τρίτες χώρες	Βραχυπροθέσμως: εφαρμογή των σχεδίων δράσης της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για το Άσυλο και την Μετανάστευση.
	Εκστρατείες ευαισθητοποίησης	Μεσοπροθέσμως: προετοιμασία εκστρατειών σε χώρες προέλευσης και διέλευσης.
Μέτρα σχετικά με τη διαχείριση των συνόρων	Διαχείριση των συνόρων στην προοπτική κοινού χώρου	Βραχυπροθέσμως: εφαρμογή ενός συστήματος αξιολόγησης των κινδύνων.
	Έλεγχοι στα θαλάσσια σύνορα	Βραχυπροθέσμως: εκπόνηση μελέτης του εφικτού για βελτίωση του ελέγχου στα θαλάσσια σύνορα. Μεσοπροθέσμως: εφαρμογή δράσεων για την βελτίωση του ελέγχου των θαλασσιών συνόρων.
	Κοινό εκπαιδευτικό πρόγραμμα και κατάρτιση	Βραχυπροθέσμως: ανάλυση της ενδεχόμενης συμβολής της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας στην βελτίωση της εκπαίδευσης. Μεσοπροθέσμως: σύσταση ενός δικτύου εθνικών οργανώσεων εκπαίδευσης.
	Συνεργασία στη διαχείριση των συνόρων και εκτέλεση από κοινές ομάδες	Βραχυπροθέσμως: επίταση της συνεργασίας των επιχειρησιακών υπηρεσιών των κρατών μελών. Βραχυπροθέσμως: μελέτη του εφικτού μιας κοινής υπηρεσίας εξωτερικών συνόρων. Μεσοπροθέσμως: δράσεις και μέτρα βάσει της μελέτης του εφικτού.

⁽¹⁾ Βραχυπροθέσμως: δράσεις και μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν το ταχύτερο δυνατόν, και κατ' αρχήν εντός ενός έτους.
Μεσοπροθέσμως: δράσεις και μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν το ταχύτερο δυνατόν, και κατ' αρχήν εντός τριών ετών

Πολιτική επανεισδοχής και επαναπατρισμού	Κατάρτιση κοινής προσέγγισης και συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών για την εφαρμογή των μέτρων επαναπατρισμού	Βραχυπροθέσμως: βελτίωση της πρακτικής συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών. Βραχυπροθέσμως: καθορισμός των κατάλληλων κριτηρίων και πρακτικών διακανονισμών για το συμψηφισμό, μεταξύ κρατών μελών, του κόστους που προκύπτει από την επιβολή των αποφάσεων απομάκρυνσης, όπως ορίζεται στην οδηγία του Συμβουλίου σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων απομάκρυνσης. Βραχυπροθέσμως: ανάλυση των δράσεων και μέτρων που ενδέχεται να εξετασθούν βάσει της Πράσινης βίβλου της Επιτροπής σχετικά με τον επαναπατρισμό.
	Συμφωνίες επανεισδοχής με τρίτες χώρες	Βραχυπροθέσμως: σύναψη των εκκρεμουσών συμφωνιών Βραχυπροθέσμως: εντοπισμός των τρίτων χωρών με τις οποίες απαιτείται να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις συμφωνιών. Μεσοπροθέσμως: σύναψη και άλλων συμφωνιών επανεισδοχής πέραν των εκκρεμουσών.
	Διέλευση επαναπατριζόμενων	Βραχυπροθέσμως: θέσπιση στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και με τρίτες χώρες κανόνων για την διέλευση των επαναπατριζόμενων, αν απαιτηθεί.
	Ελάχιστοι κοινοί κανόνες για τις διαδικασίες επαναπατρισμού	Μεσοπροθέσμως: μελέτη των δυνατοτήτων θέσπισης κανόνων με σκοπό την επίτευξη ελαχίστων κοινών κανόνων για τις διαδικασίες επαναπατρισμού.
Ευρωπαϊκή Ένωση	Μεσοπροθέσμως: εφαρμογή του άρθρου 30 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση στο σύνολό του, ώστε να παραχωρηθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση ευρύτερο πεδίο για την υποστήριξη ερευνών στα κράτη μέλη σχετικά με δίκτυα παράνομης μετανάστευσης, περιλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων· υποστήριξη προς τα κράτη μέλη, και συμμετοχή, όταν είναι δυνατόν και ενδείκνυται στην παραβολή και την ανταλλαγή πληροφοριών των οργανισμών που εφαρμόζουν τους νόμους τους σχετικούς με αυτές τις περιπτώσεις.	
Κυρώσεις	Λαθραία μεταφορά ανθρώπων	Βραχυπροθέσμως: εφαρμογή των νέων κοινοτικών νομοθετημάτων που προορίζονται για την καταπολέμηση της παράνομης μεταφοράς ανθρώπων.
	Εμπορία ανθρώπων	Βραχυπροθέσμως: καθορισμός της δυνατότητας παροχής ορισμένων ωφελιμάτων ή ειδικής βοήθειας στα θύματα της εμπορίας ανθρώπων.
	Παράνομη απασχόληση	Βραχυπροθέσμως: μελέτη των σχετικών νόμων των κρατών μελών. Μεσοπροθέσμως: προετοιμασία πρότασης για εναρμόνιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο της αντιμετώπισης της παράνομης απασχόλησης.
	Παράνομη μετανάστευση και οικονομικά πλεονεκτήματα	Βραχυπροθέσμως: ανάλυση της δυνατότητας να θεσπισθούν διατάξεις για τη δέσμευση των οικονομικών κερδών και την κατάσχεση των μέσων, ιδίως των μεταφορικών, που χρησιμοποιήθηκαν σε εγκληματικές δραστηριότητες σχετικές με την παράνομη μετανάστευση.
	Ευθύνη του μεταφορέα	Βραχυπροθέσμως: συνέχεια της οδηγίας για την ευθύνη των μεταφορέων.